

Πάντα τὰ ἔθνη

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΤΟΣ ΛΖ' ΤΕΥΧΟΣ 147
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018

Λίγες σκέψεις

«Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθαι τὰς χύρας, ὅτι λευκαὶ εἰσὶ πρὸς θερισμὸν ἤδη» (Ἰω. 4,35).

Ἀλήθεια, σὴν Ἀφρικανικὴ ἀλλήλαί καὶ σέ κάθε ἀλλήλη ἐκτός Χριστοῦ πραγματικότητα καὶ συνθήκη, ὁ λόγος αὐτός τοῦ Κυρίου μας πρὸς τοὺς μαθητές Του, ἡχεῖ στὰ αὐτιά τῶν σύγχρονων μαθητῶν Του καὶ δούλων τοῦ ἀμπελῶνος Του, τόσο ἐπίκαιρος καὶ συνάμα συγκληονιστικός.

Χῶρες ἀπέραντες, ψυχές ἀμέτρητες, χέρια ἀνοικτά, καρδιές πονεμένες καὶ τσαλακωμένες κάτι προσδοκοῦν – μέρες, χρόνια, αἰῶνες. Ἡ «προσδοκία τῶν ἐθνῶν» ἀκόμα προσδοκᾶται ἀπὸ ἑκατοντάδες ἔθνη, λαούς, φυλές καὶ γλώσσες.

Καὶ ὁ Χριστὸς συνεχίζει νὰ καλεῖ τοὺς εὐλογημένους τοῦ Πατρὸς Του, μέ τὰ ἴδια ἀφυπνιστικὰ λόγια: «Ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθαι τὰς χύρας...». Δώστε προσοχή καὶ ἀφουγκρασθεῖτε. Ἐργασθεῖτε φιλότιμα πάνω σ' αὐτές τίς ὑπάρξεις, ὅπως κάποιοι ἀπεσταλμένοι μου ἐργάσθηκαν φιλότιμα καὶ

ὑπάκουα πάνω στὶς δικές σας.

Κάποιοι ἀπὸ τοὺς ἐλεημένους ἀπὸ τὸν Χριστὸ θὰ ἀπαντήσουν ἴσως, πὼς οἱ χῶρες εἶναι μακρινές καὶ χρειάζεται ξεβόλημα. Κάποιοι ἄλλοι, πὼς δουλεύουν ἤδη στὸ δικό τους χωράφι, καὶ δέν εὐκαιροῦν. Καὶ κάποιοι, πιο τολημεροί, θὰ καθησυχάσουν τὰ πνεύματά τους μέ τὴν διαβεβαίωση πὼς, ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ εἶχε σάν ἀποδέκτες τοὺς πρῶτους μαθητές καὶ ἀποστόλους Του, καὶ πὼς δέν ὑπάρχει λόγος νὰ ἰσχύει διαχρονικά...

Παράξενο ὅμως, κάποιοι ἄλλοι θὰ συνεχίζουν νὰ ριγοῦν, νὰ ἠλεκτρίζονται καὶ νὰ ἀναμετρῶνται μέ τό παραπάνω προκλητικὸ κάλεσμα Του, καὶ δέν θὰ παύουν νὰ ἀνησυχοῦν, ἕως ὅτου, θεῖα χάριτι, ἀξιωθοῦν νὰ λογισθοῦν ἐργάτες καὶ ἐργαλεῖα στὸν θερισμὸ τοῦ Κυρίου τους.

Περίηντης

Καλό ταξίδι «Ταξιδευτή»...

Πρωτοπρεσβύτερος
Κωνσταντίνος Στρατηγόπουλος
10.09.2018 (†)

Θεμελιώδης όδοδείκτης στή ζωή κάθε πιστού Χριστιανού είναι ή προτροπή του Κυρίου μας Ίησου Χριστού: «Όστις θέλει όπίσω μου έλθειν, άπαρνησάσθω έαυτόν καί άράτω τόν σταυρόν αυτού καί ακολουθήτω μοι» (Μάρκ. ν' 34). Αύτή τήν ρήση έφάρμοσε σέ όλη τήν ιερατική του διακονία ό π. Κωνσταντίνος Στρατηγόπουλος. Θά άπορεϊ κανείς, πού δέν γνώριζε τόν παππούλην, τί παραπάνω έκανε άπό τόν κάθε άλλο κληρικό. Φυσικά δέν είναι

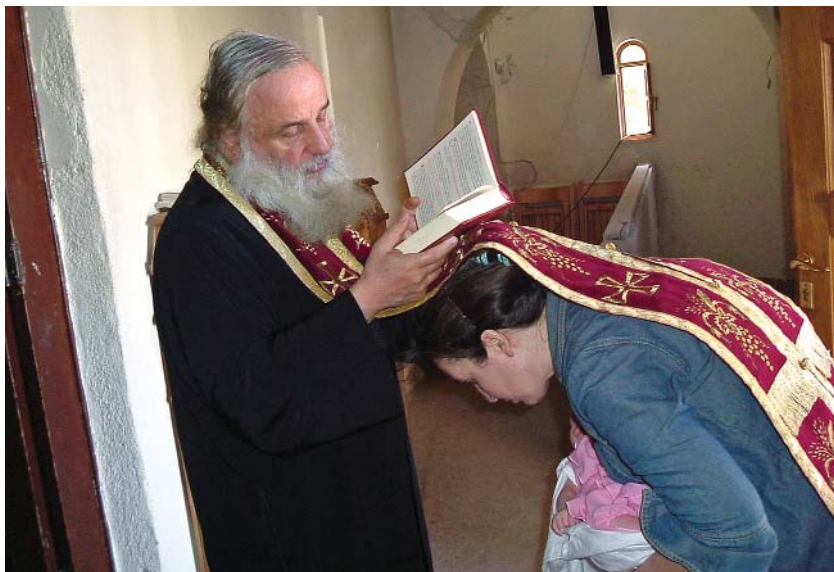
θέμα σύγκρισης· ό καθένας άγωνίζεται μέ βάση τά δικά του χαρακτηριστικά γνωρίσματα, τά τάλαντα καί τίς προοπτικές του, μέσα στόν Άμπελώνα Του. Όταν, όμως, έχεις νά κάνεις μ' έναν ιερέα, ό όποιος λειτουργεί καί κοινωνεί τό Τίμιο Σώμα καί Αίμα του Κυρίου μας επί σειρά έτών καθημερινά, τότε αντιλαμβάνεσαι ότι δέν πρόκειται γιά κάτι τό συνηθισμένο. Φυσικά σέ πολλές ένορίες καί μοναστήρια τελείται καθημερινά ή θεία Λειτουργία, σπάνια όμως θά δείς, επί πολλά χρόνια, λειτουργό τόν ίδιο ιερέα.

Δέν ήταν μόνο ή θεία Λειτουργία πού ένωνε τόν άείμνηστο π. Κωνσταντίνο μέ τόν Θεό, άλλα όλες οι υπόλοιπες ώρες τής ήμέρας. Ίεκινούσε τήν Άκολουθία κάθε μέρα άπό τίς 05.30 τό πρωί, γιά νά τελήσει τό Μεσονυκτικό (δέν υπολογίζουμε πόση ώρα πρίν έκανε τόν προσωπικό του κανόνα), τόν Όρθρο, τή θεία Λειτουργία, τελείωνε γύρω στίς 09.00 τό πρωί, στή συνέχεια θεία Εύχαριστία, τήν Α΄ ώρα, τή Γ΄ ώρα καί τή ΣΤ΄ ώρα. Ήπαιρνε στά γρήγορα ένα λιτό πρωινό, συνεχίζοντας τή «Λειτουργία» μετά τή Λειτουργία, μέ τίς διαπροσωπικές άμεσες σχέσεις μέ τούς ανθρώπους πού τόν ακολουθοΰσαν στό Άρχονταρίκι. Έπέστρεφε κατά τίς 10.30 στόν Ναό καί ξεκινούσε τήν Έξομολόγηση. Λόγω τών πολλών, χιλιάδων ανθρώπων πού προσέρχονταν στό πετραχήλι του όλο τόν χρόνο, είχε έφεύρει ένα αρκετά πολύπλοκο σύστημα μέ αριθμούς καί διάφορα κριτήρια, γιά νά έχουν έπαφή όλοι μέ τό μυστήριο, ανάλογα μέ τήν κατάσταση πού βρίσκονταν (πόσο καιρό είχαν νά έξομολογηθοΰν, πόσο βαριά καί επείγοντα ήταν τά θέματα πού ήθελαν νά έμπιστευτοΰν στό πετραχήλι του κ.ά.). Δέν άξιώθηκε, ό μακαριστός παππούλης νά άποκτήσει κατά σάρκα παιδιά, άλλα μέ τό συνεχές ενδιαφέρον του, τήν έμπνευση καί τήν άνύστακτη καθοδήγησή του, έγινε ό στοργικός πατέρας χιλιάδων πνευματικών παιδιών.

Προσωπικά έχω άκούσει καί γνωρίσει εκατοντάδες ανθρώπους πού όμολογοΰν ότι τό παρελθόν τους ήταν μακριά άπό τόν Χριστό καί άφότου προ-

σέφυγαν στο πετραχήλι του Γέροντα, ἄλλαξε ἐντελῶς ἡ ζωὴ τους. Γι' αὐτὸ ἔρχονταν νὰ τὸν δοῦν, νὰ ἐξομολογηθοῦν καὶ νὰ τὸν συμβουλευτοῦν ἀπ' ὅλα σχεδόν τὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα τῆς Ἑλλάδας. Ἡ ἐξομολόγηση συνέχιζε μέχρι ἀργὰ τὸ μεσημέρι, διέκοπτε γιὰ φαγητὸ καὶ συνέχιζε ἕως ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα. Τελοῦσε στὴ συνέχεια τὴ Θ' ὥρα καὶ τὸν Ἑσπερινό, συνέχιζε μὲ τὸ Ἀπόδειπνο, μὲ τὴ θεία

νετή, πλούσια καὶ καρποφόρα. Μία μικρὴ Ἑνορία τῶν 300 περίπου κατοίκων, μὲ ἓναν σχεδόν ἐρειπωμένο καὶ μικρὸ ναό, κατάφερε σὲ λίγα χρόνια νὰ ἀνακαινιστεῖ, νὰ ἐπεκταθεῖ σὲ βάθος, νὰ φτιαχτεῖ διπλὰ στοὺς ναοὺς τὸ νέο Ἀρχονταρῖκι καὶ νὰ γίνῃ τὸ σημεῖο ἀναφορᾶς ἑκατοντάδων πιστῶν καὶ κυρίως νέων ἀνθρώπων. Κατηχητικὲς συνάξεις ὁλῶν τῶν ἡλικιῶν, ποὺ ξεκινοῦσαν τὸ Σάββατο τὸ πρωῒ καὶ ὁλο-

κληρώνονταν τὸ Σάββατο τὸ μεσημέρι, μὲ τοὺς φοιτητές. Στὶς παραπάνω συνάξεις ἦταν παρὼν πάντοτε ὁ ἴδιος. Φροντιστηριακὰ μαθήματα ἐκμάθησης ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἀγιογραφίας, ἀγγλικῆς, ἰταλικῆς, γαλλικῆς, ρωσικῆς καὶ τουρκικῆς γλῶσσας, σχολὴ χρυσοκεντητικῆς, συντήρηση καὶ βιβλιοδεσία παλαιῶν βιβλίων, θεατρικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ὁμάδα, ἀθλητικὲς ὁμάδες σὲ ποδόσφαιρο, μπάσκετ, βόλεϊ καὶ στίβο ὁλῶν τῶν ἡλικιῶν, εἶναι μερικὲς ἀπὸ τίς πολλὰς δράσεις τῆς εὐλογημένης Ἑνορίας του. Ὅλα πραγματοποιοῦνταν ὑπὸ τὴ δική του πατρικὴ καθοδήγηση καὶ μὲ τὴ συμμετοχὴ ὁμάδων ἐθελοντῶν.

Μετάληψη καὶ τοὺς Χαιρετισμούς τῆς Παναγίας μας. Σὲ ὅλες τίς Ἀκολουθίες, διαβάζονταν καὶ τὰ ἀνάλογα καθίσματα ἀπὸ τὸ Ψαλτήρι τοῦ Δαβὶδ, πράγμα σπάνιο στὶς μέρες μας ἀκόμη καὶ γιὰ τὰ μοναστήρια. Στὰ καλὰ χρόνια ποὺ ἦταν ἀκμαῖος καὶ δυνατός, συνέχιζε τὴν ἐξομολόγηση μέχρι τίς πρώτες μεταμεσονύκτιες ὥρες. Εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι μία νύχτα ὅταν διακονοῦσε στοὺς Ναοὺς τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου Γλυφάδας, παραλίγο νὰ περάσει τὴ διαδικασία τοῦ αὐτοφώρου, ὅταν διερχόμενος ἀστυνομικὸς τὸν πέρασε γιὰ διαρρήκτη. Δέν μπορούσε νὰ διανοηθεῖ ὁ ἄνθρωπος ὅτι ὀρθόδοξος κληρικός βρίσκεται τέτοια ὥρα στοὺς ναοὺς καὶ τελεῖ μυστήρια. Μποροῦμε νὰ ἀναλογιστοῦμε, μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτά, πόσος προσωπικὸς χρόνος ἔμενε γιὰ τὴν ξεκούρασή του.

Πέρα ἀπὸ τὴν ἀδιάλειπτη λειτουργικὴ ζωὴ, δέν ὑστεροῦσε σὲ τίποτα στὴν ποιμαντικὴ, ποὺ ἦταν συ-

ντοφάνη, ἡταν ἀνυπολόγιστο καὶ κυρίως ὅπως καὶ ὅλα τὰ προηγούμενα, χωρὶς διαφῆμιση καὶ προβολὴ γιὰ ἴδιον ὄφελος καὶ δόξα. Χιλιάδες ἄνθρωποι βρῆκαν τὰ ἀναγκαῖα: τροφίμα, ἐνδύματα, ἐξόφληση λογαριασμῶν, καταβολὴ ἐνοικίων, ἐργασία, ἀλλὰ κυρίως στοργή, κατανόηση καὶ ἐλπίδα. Ἀξιοσημείωτος ἦταν καὶ ὁ τρόπος τοῦ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκτὸς Ἑνορίας καὶ Μητροπόλεως. Δέν τοὺς ἐδίωχνε, ἀλλὰ τοὺς ζητοῦσε διακριτικὰ νὰ πᾶνε στὸν ἱερέα τῆς Ἑνορίας τους καὶ νὰ τοῦ ποῦν νὰ ἐπικοινωνήσῃ ἐκεῖνος μαζί του, ὥστε νὰ ἐπιβεβαιώσει ὅτι ὄντως ἔχουν πρόβλημα καὶ πὼς πράγματι ἡ δική τους Ἑνορία ἀδυνατεῖ νὰ ἀνταποκριθεῖ. Εἶναι εὐκοῖο νὰ ἀντιληφθεῖ κανεὶς ὅτι αὐτὸ φανερώνει τὸ σπάνιο ἐκκλησιαστικὸ ἥθος τοῦ μακαριστοῦ, τὸ γνήσιο ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα ποὺ τὸν χαρακτήριζε πάντοτε καὶ σὲ κάθε ἀπόφασή του.

Ἐκτός ἀπό τίς δράσεις στά πλαίσια τῆς Ἑνορίας τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου τῶν Δικηγορικῶν, διακρίθηκε καί στό ἐπίπεδο τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας, ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Νεότητος ἀρχικά στήν τότε ἐνιαία Μητρόπολη Νέας Σμύρνης καί ἀργότερα, μετά τήν διχοτόμησή της, στή Μητρόπολη Γλυφάδας. Καινοτόμες δράσεις καί ἐκδηλώσεις (γιορτή τοῦ παιδιοῦ) καί ἐποπτικό ὕλικό, βοηθητικό γιά τήν Κατήχηση, μέχρι καί ταινίες κινουμένων σχεδίων, ξεκίνησαν ἀπό ἐκεῖνον. Ὡς ὑπεύθυνος τοῦ Ἀντιαιρετικοῦ Σεμιναρίου καί τοῦ Ἐπιμορφωτικοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας, διαφώτισε κληρικούς καί λαϊκοὺς γιά τή δράση καί τόν κίνδυνο τῶν αἱρέσεων. Ἐπίσης ὡς ὑπεύθυνος κληρικός στήν Κατήχηση Ἐννηλίκων, πού ἤθελαν συνειδητά νά μποῦν στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐπιτέλεσε τεράστιο ἔργο μέ τό νά κάνει τριετείς κατηχήσεις στή γλώσσα καί τίς παραστάσεις τοῦ κάθε ὑποψηφίου, σέ ὁμαδικό καί προσωπικό ἐπίπεδο. Εἶχε δέ προβλέψει στόν Ναό του νά ὑπάρχει βαπτιστήριο ἐννηλίκων.

Χαρακτηριστική εἶναι ἡ δράση του μέ Μουσουλμάνους ἀπό τήν Τουρκία λόγῳ τῆς γνώσης τῆς τουρκικῆς γλώσσας. Πήγαινε αὐθημερόν μέ ἀεροπλάνο στή Χίο, ὅπου εἶχαν περάσει καί οἱ κατηχούμενοι, γινόντουσαν οἱ κατηχήσεις σέ συγκεκριμένες ἡμερομηνίες καί ὅταν ἦταν ἔτοιμοι, γινόντουσαν οἱ Βαπτίσεις στή Γλυφάδα. Πάντοτε ὅλα αὐτά, σέ ἀπόλυτη μυστικότητα, γιατί ἀντιλαμβάνεστε τί συνέπειες θά εἶχαν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί ἀκόμη καί ἀπό τό οἰκογενειακό τους περιβάλλον. Τίς ἡμέρες τῆς σύντομης ἀδειάς του, τίς περνοῦσε ἐξυπηρετώντας λει-

τουργικά τά ἐκκλησάκια τῆς νησιωτικῆς ἀγώνης γραμμῆς, προσφέροντας διακονία στοὺς ἀπλοῦς καί πολλῆς φορές ξεχασμένους ἀνθρώπους.

Ὁ μακαριστός διακρίθηκε ὁμως καί στό ἐπίπεδο τῶν Κεντρικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Οἱ πρωτοποριακές σπουδές του στό ἐξωτερικό, σέ κλάδους τῆς πρακτικῆς

Θεολογίας, ὅπως αὐτός τῆς Ἱεραποστολικῆς, τοῦ παρεῖχαν τά κατάλληλα ἐφόδια καί τή γνώση, γιά τήν ἐπιτυχῆ λειτουργία τῶν ἀνάλογων τμημάτων στήν διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπί πολλὰ χρόνια ὑπῆρξε ὁ Ὑπεύθυνος τοῦ Φροντιστηρίου τῶν Ὑποψηφίων Κατηχητῶν καί ὁ Προϊστάμενος τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐπιμελητής στή συγκέντρωση τῆς ὕλης τοῦ ἱεραποστολικοῦ περιοδικοῦ «Πάντα τά Ἕθνη» καί τακτικότητας ἀρθρογράφος μέ μόνιμη προσωπική στήλη σέ αὐτό, ὑπό τόν τίτλο «ἐπισημάνσεις ταξιδευτή». Ἦταν ὁ ἐμπνευστής τῆς πραγματοποιήσεως καί τῆς ὁμαλῆς λειτουργίας τοῦ Σεμιναρίου Ἐξωτερικῆς Ἱερα-

ποστολῆς καί δίδασκε σέ αὐτό, παρουσιάζοντας πάντοτε μέ τή μοναδική μεταδοτική του ἱκανότητα θέματα ἱεραποστολικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατάφερε νά κάνει καί πάλι μέ τίς πρωτοβουλίες καί τίς δράσεις του τήν Κατήχηση καί τήν Ἱεραποστολή, ἀπό πάρεργο κύριο μέλημα καί προτεραιότητα στήν Ἐκκλησία μας καί νά ἐμπνεύσει τά κριτήρια τῆς Ὁρθόδοξης διδασκαλίας. Οἱ ραδιοφωνικές του Ἐκπομπές μέ τίτλο «Ραδιοπαράγκα» ἄφησαν ἐποχή, μέ τή θεματολογία τους καί τίς προβληματικές πού ἔθεταν.

Μέ τους συνεργάτες του ο π. Κωνσταντίνος, ἀλλὰ καί τους ἐκλεκτούς προσκεκλημένους του, ἀσχολοῦνταν μέ τρέχοντα θέματα πού ἄλλοι ἀπέφυγαν νά ἀγγίξουν καί πού ἔκαναν τόν Ραδιοφωνικό Σταθμό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νά «χτυπᾷ» δυσθεώρητα ὑψηλά νούμερα ἀκροατικότητας, ἀξεπέραστα μέχρι καί σήμερα. Παράλληλα μέ τήν «Ραδιοπαράγκα», ὑπῆρξε ἐπί πολλὰ χρόνια ὁ κεντρικός παρουσιαστής τῶν ἐκπομπῶν μέ Ἱεραποστολική θεματολογία («Βήματα στήν ἐλπίδα» καί «Ἔως ἐσχάτου»).

Ὁ μακαριστός Γέροντας ἄφησε πλούσιο συγγραφικό καί διαδικτυακό ἔργο μέ χιλιάδες μαγνητοφωνημένες ἢ ἀπομαγνητοφωνημένες ὁμιλίες του καί κηρύγματα. Κατάφερε νά φέρει τόν ξεχασμένο ἢ ἀλλοιωμένο πατερικό λόγο καί πάλι ἀκέραιο καί σωστό στήν καθημερινότητα τῶν ἀνθρώπων. Χιλιάδες εἶναι καί αὐτοί πού τόν ἀντέγραψαν καί δανείστηκαν πολλὰ ἀπό τά δικά του στοιχεῖα μέσα ἀπό αὐτές τίς ὁμιλίες, παίρνοντας λίγο ἀπό τόν δικό του κόπο καί τό θεολογικό του ἐπίπεδο. Ἀνάμεσα σέ αὐτούς παραδέχομαι ὅτι εἶμαι καί ἐγώ. Παράλληλα ἀνταποκρίθηκε στίς πολλές προσκλήσεις ἁλλων Μητροπόλεων καί φορέων, πού τόν καλοῦσαν γιά ὁμιλίες καί διαλέξεις σέ ὅλη τήν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καί τό ἐξωτερικό.

Ὁ π. Κωνσταντίνος ἦταν διδάκτωρ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν καί Θεολογίας. Παρά τήν λιπαρή θύραθεν μόρφωσή του, παρέμενε ἕνας ἀπλοϊκός καί παραδοσιακός ἱερέας. Κύριο χαρακτηριστικό του ἡ ἀπόλυτη ὑπακοή στόν Ἐπίσκοπο καί τήν Ἐκκλησία. Ὑπῆρξε σέ ὅλη του τή ζωή ἀνθρωπος ἐντιμος, ἀνυποχώρητος, μαχητικός, ἀκέραιος καί συνεπής μέ τά πιστεύω του. Ἦταν πραγματικά καινοτόμος, μοναδικός καί ἀριστοτέχνης στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο προσέγγιζε τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων. Τό ἀποτελεσματικότερο μέσο του ἦταν τό πηγαῖο καί αὐθόρμητο χαμόγελό του ἡ ἀνυστεροβουλία, ἡ ἀμεσότητα καί τό σπάσιμο κάθε ἀνούσιας σεμνοπρέπειας καί κομπορμισμοῦ. Ἀπέπνεε στόν συνομιλητή του τήν πεποίθηση ὅτι αὐτά πού ἔλεγε τά πίστευε καί τά ἐφάρμοζε, μέ ἐδραῖο καί ἀκλόνητο τρόπο, πρῶτα ὁ ἴδιος στή ζωή του.

Τό μεγαλεῖο του ὅμως καί ὁ Σταυρός του, φάνηκαν πιό ἔντονα τήν ἐποχή τῶν τελευταίων χρόνων τῆς ζωῆς του, ὅταν ξαφνικά, μία Κυριακή τῶν Βαΐων ὑπέστη ἐγκεφαλικό ἐπείσodio καί καθελώθηκε μόλιμα σέ ἕνα ἀναπηρικό καροτσάκι. Ἀντιλαμβάνεται κανεῖς τί σόκ ἦταν γιά ἕναν τόσο ζωντανό καί δραστήριο ἄνθρωπο, νά περιορίζεται σ' ἕνα καροτσάκι, μέ σχεδόν νεκρή ὅλη τήν ἀριστερή του πλευρά (χέρι καί πόδι), μέ τή φωνή καί τήν ἄρθρωσή του νά εἶναι σέ ὀριακά ἐπίπεδα συνεννόησης. Ὅμως μετά τήν ἀποθεραπεία του ξαναγύρισε στό Ναό, κοινωνοῦσε, κήρυττε, ἐξομολογοῦσε, ἔκανε Ἀπόδειπνα καί Ἑσπερινούς, μόνο νά λειτουργήσει δέν μποροῦσε. Δέν βρῆκε, ὅμως, ἀφορμές καί αἰτίες ὥστε νά μήν προσέρχεται στήν Ἐκκλησία· δέν κατέστησε ποτέ ἀνενεργή τήν ἱερατική του ιδιότητα μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του. Δέν «γκρίνιαξε» ποτέ καί δέν τά ἔβαλε μέ τόν Θεό, ὅπως κάνουμε ἐμεῖς συνήθως γιά πολύ ἐλαφρύτερα πράγματα. Ὡσπου ἦρθε ἡ Δευτέρα 10^η Σεπτεμβρίου 2018, ἡ τελευταία μέρα τῆς ἐπίγειας ζωῆς του. Ὁ Γέροντας πῆγε τό πρῶτ, ἐκκλησιάστηκε καί κοινωνήσε, ὅπως συνήθιζε κανονικά καί τό μεσημέρι στίς 02.00 μ.μ. ἡ καρδιά του στάμάτησε, παραδίδοντας στόν Κύριο πού ἀγάπησε καί ὑπηρέτησε τόσο πιστά τήν ἁγιασμένη ψυχή του.

Ὅλα ὅσα προηγουμένως ἀναφέρθηκαν, εἶναι, ἀσφαλῶς, μία μικρή σταχυολόγηση τῆς πολὺπλευρης προσωπικότητας τοῦ μακαριστοῦ π. Κωνσταντίνου Στρατηγόπουλου. Τώρα ἀπαλλαγμένος ἀπό τήν ἀνθρώπιν φθορά, θά λειτουργεῖ καί θά δέεται στήν Οὐράνια μυσταγωγία, τήν ὁποία ἔζησε ἀπό τήν ἐπίγεια ζωή του καί τή μετέδωσε σέ ὅλους ὅσοι εἶχαν τήν ἰδιαίτερη εὐλογία νά τόν γνωρίσουν καί νά ζήσουν κοντά του. Ἀφοῦ σταυρώθηκε σέ αὐτή τή ζωή, εἶναι σίγουρο ὅτι ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καί τοῦ θανάτου, ἔχει λευκάνει ἤδη τήν ἀγαθή ψυχή του μέ τό ὑπέρλαμπρο φῶς τῆς Ἀναστάσεώς Του, γιατί ὄχι καί μέ τήν χάρη τῆς Ἀγιότητας. Ὡς εἶναι αἰωνία του ἡ μνήμη του!

Πρωτοπρεσβ. Ἀντώνιος Χρήστου

*Ἐφημέριος Ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτη Ἠλία (Κόρμπι)
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γλυφάδας*

Ἡ “Ἡμέρα τοῦ Παιδιοῦ τῆς Ἀφρικῆς” στή Σιέρα Λεόνε

Στὴν ὁμιλία τοῦ ἀναφέρθηκε στὴν Εὐαγγελικὴ περικοπή τῆς ἡμέρας, ἔδωσε νοθεσίες στοὺς νεοχειροτονηθέντες καὶ στὴν συνέχεια ἀναφέρθηκε σὸ πόσο σημαντικὴ εἶναι ἡ παρουσία τῶν παιδιῶν στὴν Ἐκκλησία ἀλλὰ καὶ τῶν γονιῶν τους.

Ἡ 16^η Ἰουνίου ἔχει ὀριστεῖ ἀπὸ τὴν Διεθνή Κοινότητα ὡς ἡ Ἡμέρα ἀφιερωμένη σὸ «Παῖδι τῆς Ἀφρικῆς», σὲ ἀνάμνηση τῆς ἐξέγερσης τῶν μαθητῶν τοῦ Soweto τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς. Ἡ ἐξέγερση ἔγινε τὸ 1976 ὡς ἀντίδραση στὶς αὐστηρὲς καὶ ἄκρως ρατσιστικὲς συμπεριφορὲς τοῦ Ἀπαρτχάιντ. Πρόκειται γιὰ μία σκοτεινὴ καὶ καθόλου χριστιανικὴ πολιτικὴ τῶν Λευκῶν τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς, μὲ τὴν ὁποία ἐπιβλήθηκαν ἀπάνθρωπα μέτρα πού διέκριναν τοὺς ἀνθρώπους βάσει φυλετικῶν κριτηρίων, μὲ ἀπώτερο σκοπὸ νὰ σταματήσουν οἱ μικτοὶ γάμοι σὲ μία χώρα τῆς ὁποίας ἓνα σημαντικό ποσοστὸ ἦταν μιγάδες. Τὸ Ἀπαρτχάιντ ἐφαρμόστηκε τὸ 1948 καὶ καταργήθηκε στὶς 30 Ἰουνίου 1991.

Τὸ θέμα τῆς φετινῆς γιορτῆς ἦταν «νὰ μὴν μείνει κανένα παιδί ἔξω ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξη τῆς Ἀφρικῆς». Στὴν Σιέρα Λεόνε, ἡ γιορτὴ ἔγινε σὸ Ἱεραποστολικὸ Κέντρο τοῦ Ἀγίου Προφήτη Μωυσῆ τοῦ Αἰθίοπα στὴν περιοχή Waterloo.

Τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς 16 Ἰουνίου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γουινέας Γεώργιος ἱερούργησε καὶ κήρυξε στὸν Ἱερό Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου σὸ Waterloo, συμπαραστατούμενος ἀπὸ τοὺς Ἀρχιμανδρίτες π. Θεμιστοκλῆ Ἀδαμόπουλο καὶ Ἀθανάσιο Καγίεμπε καὶ ὅλους τοὺς γηγενεῖς κληρικούς. Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς θείας Λειτουργίας χειροτόνησε Πρεσβύτερο τὸν Διάκονο Νεκτάριο Kollie καὶ Διάκονο τὸν ἐκπαιδευτικὸ Ἀθανάσιο Sesay.

Λειτουργίας ξεναγήθηκε ἀπὸ τὸν π. Θεμιστοκλῆ καὶ τίς ἐκπαιδευτικούς Μαίρη Ἀνταμς καὶ Δρ. Ἐλένη Ἀθηνοδώρου σὲ ὅλες τίς τάξεις τοῦ Ὁρθόδοξου Δημοτικοῦ Σχολεῖο τοῦ Waterloo, στὴν Ὁρθόδοξη Κλινικὴ καὶ σὸ Ὁρθόδοξο Παιδικὸ Χωριὸ γιὰ παιδιὰ ὀρφανὰ ἐξαιτίας τοῦ «ἔμπολα», τὸ ὁποῖο θὰ ἐγκαινιάσει ἀπὸ τὸν Μακαριώτατο Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Θεόδωρο Β΄ τὸν προσεχὲς Νοέμβριο.

Σὲ ὅλους τοὺς μαθητὲς καὶ μαθήτριες ἡ Μοναχὴ Μιναῖς μοίρασε καραμέλλες, μοθύβια καὶ τετράδια καὶ στοὺς ἀριστούχους μαθητὲς κάθε τάξης χρώματα καὶ μαρκαδόρους ζωγραφικῆς.

Ἀκολούθησε ἡ γιορτὴ γιὰ τὴν ἡμέρα τοῦ «παιδιοῦ τῆς Ἀφρικῆς» στὴ μεγάλη αἴθουσα ἐκδηλώσεων τοῦ σχολείου, ὅπου τὰ παιδιὰ ὅλων τῶν ἡλικιῶν παρουσίασαν πρόγραμμα ἀφιερωμένο ἀποκλειστικὰ στὰ παιδιὰ τῆς Ἀφρικῆς. Ἡ ὁμορφὴ γιορτὴ ἐκλείσε μὲ τὰ παιδιὰ νὰ τραγουδοῦν ὅλα μαζὶ τὸν ἐθνικὸ ὕμνο τῆς Σιέρα Λεόνε.

Ὁ Σεβασμιώτατος στὸν σύντομο χαιρετισμὸ τοῦ μετέφερε τίς εὐχές, τίς εὐλογίες καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ Πατριάρχη καὶ συνεχάρη τὸν π. Θεμιστοκλῆ γιὰ τὸ θεάρεστο ἔργο πού ἐπιτελεῖ ἐκεῖ καθὼς καὶ τίς ἐξ Αὐστραλίας Ἑλληνίδες ἐκπαιδευτικούς γιὰ τὴν πολὺτιμη βοήθειά τους.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολιν Γουινέας

Ἡ Χειροτονία

Μέ ἐκκλησιαστική λαμπρότητα τελέστηκε τό πρωί τῆς Τετάρτης, 11 Ἰουλίου, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη τῆς Ἀγίας Εὐφημίας, τῆς ὁποίας τό ἱερό λείψανο βρίσκεται στὸν Πατριαρχικό Ναό τοῦ Ἀγίου Γεωργίου στό Φανάρι, ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρωνα.

Στὴ θεία Λειτουργία προεξῆρχε ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος, συμπαραστατούμενος ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κ. Εἰρηνάιο καί τοὺς Μητροπολίτες Προικονήσου κ. Ἰωσήφ, Ρόδου κ. Κύριλλο, Γάνου καί Χώρας κ. Ἀμφιλόχιο, Κισάμου καί Σελλίνου κ. Ἀμφιλόχιο, Ταμασοῦ καί Ὁρεινῆς κ. Ἡσαΐα, Κορέας κ. Ἀμβρόσιο καί Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμο.

Πρὶν τὴν χειροτονία, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἐψηφισμένο Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας πατρικούς λόγους οἰκοδομῆς καί νοουθεσιῶν γιὰ τὴ νέα ἀποστολὴ διακονίας πού τοῦ ἀνέθεσε ἡ Μητέρα Ἐκκλησία.

«Καθίστασαι ἀρχιερεὺς τῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας τῆς Ὁρθοδοξίας, τῆς εὐλογηθείσης ὑπὸ τοῦ πανδῶρου Θεοῦ νά εἶναι κληρονόμος καί φύλαξ τῆς ἀμωμήτου παραδόσεως τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐλπίδος, καί νά μαρτυρῇ εὐόρκως ἐν τῷ κόσμῳ, λόγῳ καί ἔργῳ, Ἰησοῦν Χριστὸν ἐσταυρωμένον καί ἀναστάντα, ἐν ἀκλονήτῳ προσδοκίᾳ τῆς δευτέρας καί ἐνδόξου Αὐτοῦ Παρουσίας. Ὑψίστη ἡ τιμὴ καί μέγιστον τό χρέος διὰ σέ!

Εἰς τὴν Μητρόπολιν Νέας Ζηλανδίας, διαδέχεσαι τὸν νῦν Μητροπολίτην Γάνου καί Χώρας κ. Ἀμφιλόχιον, ὁ ὁποῖος ἐποίμανεν εὐκλεῶς ἐπὶ δωδεκαετίαν ὅλον τὸν

τοῦ νέου Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρωνα

ἐκεῖ λαόν τοῦ Θεοῦ, ἀναδειχθεῖς ἐνθερμος καί ἐνζήλος ἱεραπόστολος καί κήρυξ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ εἰς τήν περιοχήν τῆς Ὠκεανίας, ὡς καί ἐνωρίτερον εἰς ἄλλα μήκη καί πλάτη τῆς γῆς. Καλεῖσαι νά συνεχίσῃς μέ τόν αὐτόν ζῆλον τό θεάρεστον ἔργον τοῦ προκατόχου σου, νά μεταφέρῃς καί σύ “ρήματα ζωῆς αἰωνίου” (Ἰωάν. στ’, 68) εἰς τά πέρατα τῆς Οἰκουμένης, ὡς ἐπίσκοπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀπό τήν ἱεραποστολικήν δρᾶσιν τοῦ

ὁποίου, ὡς ὀρθῶς ἐγράφη, «ὅλοι οἱ λαοί, ἀπό τήν κεντρική Εὐρώπη μέχρι καί τήν Κασπία θάλασσα καί ἀπό τή Βαλκανική μέχρι τήν Βαλτική θάλασσα, γνώρισαν τήν χριστιανική πίστη καί βίωσαν τήν ἐμπειρία τῆς πίστεως μέ τήν πνευματική τροφή τῆς Μητρός Ἐκκλησίας, χωρίς βέβαια νά θυσιάσουν τά χαρακτηριστικά στοιχεία τῶν ἐθνικῶν τους παραδόσεων».

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ὑπογράμμισε ὅτι στή σύγχρονη ἐποχή τοῦ ἐαυτοκεντρισμοῦ καί τῆς ἀδιαφορίας γιά τόν πῆλυσιν οἱ διάκονοι τοῦ Χριστοῦ ὀφείλουν νά ὑπηρετοῦν τόν Θεό καί τόν συνάνθρωπο μέ αὐταπάρνηση καί αὐτοθυσία.

«Οἱ σύγχρονοι καιροί ἀπαιτοῦν πολλή, πάμπολη, ἀπό τοὺς διακόνους τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκ-

κλησίας Του. Τό πανδαιμόνιον τοῦ εὐδαιμονισμοῦ, αἱ Σειρῆνες τοῦ ἐαυτοκεντρισμοῦ καί τῆς ἀδιαφορίας διά τόν πῆλυσιν, ὁ ὀρυμαγδός ἀπό τήν κατάρρευσιν τῶν παραδόσεων καί τῶν ἀξιών, αἱ πολύβουοι μηχαναί τοῦ τεχνολογικοῦ πολιτισμοῦ, αἱ ἰαχαί τῶν κερδοσκοπῶν εἰς τήν παγκόσμιον ἀγοράν, αἱ ἐκρήξεις τοῦ φονταμενταλισμοῦ, ἀλλήλα καί οἱ στεναγμοί τῶν ἀναριθμήτων πεινῶντων καί περιφρονημένων, καθιστοῦν δύσκολον νά φθάσῃ τό εὐάγγελον μήνυμα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας εἰς τά ὅλα καί τās καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Γεγονυῖα τῆ φωνῇ ὀφείλομεν ἡμεῖς πάντες νά ὀνομάζωμεν τό μόνον ὄνομα ὑπό τόν οὐρανόν “ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς”, τό “ὑπέρ πάν ὄνομα” τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. Ὅφείλομεν νά μαρτυρῶμεν τήν ἀλήθειαν τῆς ἀδιασπάστου ἐνότητος τῆς ἀγάπης πρὸς τόν Θεόν καί τῆς ἀγάπης πρὸς τόν πῆλυσιν, μέ αὐταπάρνησιν καί αὐτοθυσίαν, μέ ταπείνωσιν καί διάκρισιν, μέ εὐαισθησίαν πρὸς τόν ἀνθρώπινον πόνον, μέ ἀγάπην πρὸς πάντας, ἀνυστάκτως, ἐμπεδοφρόνως, ἀπροσωπολήπτως. Ὁρθῶς τονίζει ὁ ἀδελφός ἅγιος Περγᾶμου, ὅτι τά ἀδιέξοδα, ἐνώπιον τῶν ὁποίων εὐρίσκεται ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος, “ἀποτελοῦν τήν πρόκληση καί τό πῆλυσιν, πού προσφέρει ὁ σύγχρονος κόσμος στήν Ὁρθοδοξία, γιά νά κἀνῃ ζωτανή τήν παράδοση, πού παρέλαβεν ἡ γενεά μας ἀπό τοὺς πατέρες της”.

Αὐτό εἶναι τό πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τό ὁποῖον καλεῖσαι, Θεοφιλέστατε, νά ἐνσαρκώνης καί νά ἐκφράξῃς εἰς ὅλην σου τήν μαρτυρίαν, πάντοτε ἀποβλέπων εἰς τήν δόξαν τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου Χριστοῦ καί εἰς τήν “οἰκοδομήν” τοῦ Σώματος Αὐτοῦ. Εἶναι τό πνεῦμα τῆς ἀμετακινήτου πιστότητος εἰς τήν παράδοσιν καί συγχρόνως τῆς ἀνοικτοσύνης πρὸς τόν κόσμον καί τήν ἱστορίαν, ἡ διακονία τοῦ “οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου” καί τοῦ “ἐν τῷ κόσμῳ” προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου».

Ὁλοκληρώνοντας, ὁ Παναγιώτατος ἐπεσήμανε πρὸς τόν ἐψηφισμένο Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας: «Τό μυστήριον τῆς “εὐχαριστιακῆς πραγματώ-

σεως τῆς Ἐκκλησίας" καλεῖσαι ἀπὸ τῆς σήμερον νὰ διακονῇς ὡς ἐπίσκοπος καὶ μητροπολίτης εἰς τὴν Ἐπαρχίαν σου. Ἐπιστῶμεν τὴν προσοχὴν σου εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ εὐχαριστιακὴ καὶ ἐσχατολογικὴ ταυτότης τῆς Ἐκκλησίας ἀπειλεῖται σήμερον ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν ἐκκοσμίκευσιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τάσεις ἐσωστρεφείας καὶ ἀκοσμικῆς πνευματικότητος ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Ἡ ἡμετέρα Μετριότης καὶ οἱ τιμήσαντές σε διὰ τῆς τιμίας ψήφου αὐτῶν ἀδελφοὶ Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς γνωρίζομεν ὅτι θέτομεν βαρὺ φορτίον εἰς στιβαροὺς ὤμους. Εἶσαι σάρξ ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς λεβεντογέννας καὶ ἀριστοτόκου Κρήτης. Ἡ μέχρι σήμερον πορεία σου, ὑπόδειγμα ἀφοσιώσεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς τὴν Μονὴν τῆς μετανοίας σου, ἡ λιπαρά καὶ πολυδιάστατος μόρφωσις καὶ παιδεία σου, ὁ δυναμισμός καὶ τὸ φιλόθεον καὶ φιλάνθρωπον ἦθος σου, ἐγγυῶνται καρποφόρον ποιμαντορίαν. Σέ ἀναμένει μέ ἀνοικτὰς ἀγκάλας τὸ εὐλογημένον ποίμνιόν σου. Σέ συνοδεύουν αἱ εὐχαὶ τοῦ Πατριάρχου σου, τῶν συνεπιοκόπων σου, τοῦ λοιποῦ καθ' ἡμᾶς ἱεροῦ κλήρου, τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ συ-

νευχομένου ἐνταῦθα καὶ ἐκ τοῦ μακρόθεν».

Ἐκκλησιάσθηκαν Ἱεράρχες καὶ κληρικοὶ τοῦ Θρόνου, ὁ Πρέσβης κ. Εὐάγγελος Σέκερης, Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος στὴν Πόλην, Ἀρχοντες Ὀφφικιάριοι τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, συγγενεῖς τοῦ νέου Μητροπολίτη, καὶ πλῆθος πιστῶν ἀπὸ τὴν Πόλην, τὴν Κύπρον, τὴν Κρήτην καὶ ἄλλες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἀμέσως μετὰ, στὴν κατάμεστη ΑἹθουσα τοῦ Θρόνου, στὸν Πατριαρχικὸ Οἶκο, πραγματοποιήθηκε ἡ ἀντιφώνηση τοῦ νέου Μητροπολίτη, ὁ ὁποῖος ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τίς εὐχαριστίες του πρὸς

τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη, καὶ τοὺς Μητροπολίτες πού συγκροτοῦν τὴν Ἀγία καὶ Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, γιὰ τὴν ἐκλογὴν του στὴ νησιωτικὴ αὐτὴ Ἐπαρχία τοῦ Θρόνου.

«Σὰς βεβαιῶ ὅτι διὰ βίου τὰ βήματά μου θὰ εἶναι ἐπὶ τὰ ἵχνη τῶν ἁγίων Σας ποδῶν. Ἡ καρδιά μου θὰ εἶναι συντονισμένη στοὺς ρυθμούς τῆς ἰδικῆς Σας ἀγαπῶσης καρδιάς. Τό οὖς μου θὰ εἶναι τεταμένον εὐήκοον πάντοτε, ἀναμένον τὰς σεπτὰς ἐντολὰς καὶ ὁδηγίας Σας. Ἡ προσευχή μου θὰ Σὰς συνοδεύῃ θερμῇ, καθὼς καὶ τοὺς ἁγίους συγκυρηναίους Σας ἁγίους Ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου καὶ ὅλα τὰ ἐκκλητὰ καὶ ἀγαπητὰ μου μέλη τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς».

Ἀκολουθῶς, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, σέ σύντομο χαιρετισμό του, ἐξέφρασε τὴν χαρὰ του γιὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας καὶ τὴν εὐαρέσκειά του πρὸς τὴν ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίαν πού ἔδωσε ἓνα τέτοιο στέλεχος, μέ ξεχωριστὸ ἦθος, μόρφωση καὶ πνευματικότητα γιὰ νὰ διακονήσῃ τὴ Μντέρα Ἐκκλησία ὡς Ἱεράρχης αὐτῆς.

Ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο

ΚΟΡΕΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΙΜΙΑ

Ὁ ξάδελφος ἀγοράζει ἓνα χωράφι κι ἐγὼ παθαίνω στομαχόπονο (: αὐτὸ ἀναφέρεται στὴν παγκόσμια ἀδυναμία τῆς ζήλιας).

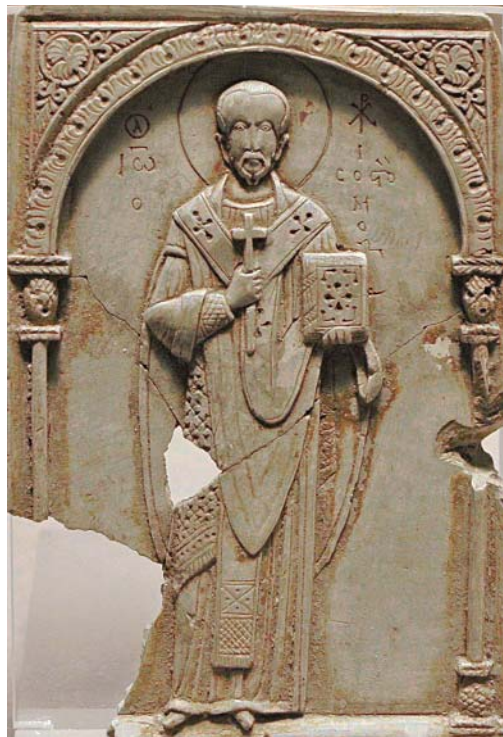
Μετά τήν προσευχή, δεύτερο κατά σειράν μέσον προσφοράς τῆς ὀρθόδοξης μαρτυρίας στόν κόσμον, ὅπως φαίνεται ἀπό τήν διδασκαλία καί τήν πράξη τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, εἶναι τό κήρυγμα. Ὑποθέτω τό «Κηρύξατε τό εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει»

Ἡ ἱεραποστολική διάσταση τοῦ κηρύγματος

(Μκ.16:15) ἦταν καί εἶναι ἡ ἐντολή τοῦ Χριστοῦ πρός τοὺς πρώτους Μαθητές Του, ἀλλὰ καί σ' ὅλους τοὺς διαδόχους τους. Τό χρέος καί ἡ εὐθύνη εἶναι μεγάλη. Ἡ σαφής ἐπιθυμία τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Πίστεώς μας εἶναι διαχρονική: «Εἰς πάντα τά ἔθνη δεῖ πρώτον κηρυχθῆναι τό εὐαγγέλιον» (Μκ.13:10).

Στά κηρύγματά του ὁ ἱερός Χρυσόστομος, τά ὁποῖα ἔκανε κάποτε μία καί δύο φορές τήν ἡμέρα, φαίνεται ὅλη ἡ ἱεραποστολική του μεθοδολογία γιά τήν σωτηρία τοῦ ποιμνίου του. Ὁ Χρυσόστομος συνήθως κήρυσσε κάθε Παρασκευή καί Κυριακή. Ὅμως κατά τήν Μεγάλη Τεσσαρακοστή καί τήν Διακαινήσιμο Ἑβδομάδα κήρυσσε κάθε μέρα. Κατά τόν Μέγα Φώτιο: «Ὁμίλει... πολλήλακίς μὲν καθ' ἑκάστην, ἔσθ' ὅτι δέ καί ὑπὲρ ἡμέραν»¹. Στήν Ἀντιόχεια ἀπό μαρτυρίες τοῦ ἰδίου τοῦ Χρυσοστόμου γινόνταν κήρυγμα δύο φορές τήν ἑβδομάδα καί πολύ συχνά τρεῖς καί τέσσερις φορές, στήν δέ Κωνσταντινούπολη κάθε τρεῖς ἡμέρες ἢ μία φορά τήν ἑβδομάδα².

Τό κήρυγμα γιά τόν Χρυσόστομο δέν ἦταν ἀπλῶς λόγος, ἀλλὰ λειτουργική πράξη. Ἑρμηνεύοντας τήν

παύλεια ρήση: «εἰς τό εἶναί με λειτουργόν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τά ἔθνη, ἱεουργοῦντα τό εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ» (Ρωμ.15:16), θέτει στό στόμα τοῦ Παύλου τήν ἐξῆς φράση: «Αὕτη γάρ μοι ἱερωσύνη, τό κηρύττειν καί καταγγέλλειν»³, ἡ ὁποία ἐκφράζει τό «πιστεύω» του γιά τό κήρυγμα.

Ὁ Χρυσόστομος διαφωνεῖ μέ τήν τυποποίηση τοῦ κηρύγματος καί τονίζει τό στοιχεῖο τῆς προσαρμογῆς, προκειμένου νά ἔχει ἀπήχηση, θέτοντας ὡς μοναδικό κριτήριό του τήν οἰκοδομή τῆς κάθε ψυχῆς. Τά πιό κάτω παραθέματα εἶναι ἄκρως ἐνδιαφέροντα ἀπό ἱε-

1. Βλ. Φωτίου, *Μυριόβιβλος, ροβ'-ροδ'*, PG 103, 501.

2. Βλ. Στ. Παπαδοπούλου, *Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Α', ἐνθ' ἄνωτ.*, 102-103.

3. Χρυσοστόμου, *Εἰς τήν πρός Ρωμαίους, ὁμιλία Α'*, PG 17:655. Γιά τό ἴδιο θέμα βλ. Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλοι δέ φασιν Λέοντος τοῦ Φιλοσόφου, *Fragmenta in epistolam ad Romanos (in catenis)*, 530: «Λειτουργγός γάρ εἰμι Χριστοῦ, οἷον ὑπουργός καί ὑπηρετὴς· καί τί ἐργάζη; ἱεουργῶ, φησί, τό εὐαγγέλιον αὐτοῦ, τοῦτ' ἔστι θυσίαν αὐτῷ ταύτην θύω,

τό εὐαγγέλιον αὐτοῦ. Καί πῶς ἔστι θύειν καί ἱεουργεῖν τό εὐαγγέλιον; Ἐκ τοῦ προσφέρειν αὐτῷ, φησί, τά δι' αὐτοῦ πιστεύοντα ἔθνη καί γίνεσθαι αὐτά εὐπρόσδεκτα καί ἡγιασμένα ἐν πνεύματι ἀγίῳ. Ὡστε ὁ προσάγων τῇ πίστει τό εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἱεουργεῖ». Περὶ τοῦ κηρύγματος ὡς «λειτουργίας» καί «ἱεουργίας» καί σέ ἄλλους Πατέρες βλ. Ἀμβροσίου Ζωγράφου (νῦν Μητροπολίτου Κορέας), «Μορφωτικές προϋποθέσεις καί θεωρητικές ἐπισημάνσεις γιά τήν ἀνάπτυξη τῆς ἱεραποστολῆς», *Σύναξη* 78 (2001) 27-28.

ραποστολικῆς ἀλλήλᾳ καὶ ὁμιλητικῆς ἀπόψεως: «Ὡστε οὐχ ὁμοίως πᾶσι διαλέγεσθαι χρή, Ἐλλήνσι λέγω καὶ ἀδελφοῖς. Οὐδαμῶς· ἐπεὶ τοῦτο τῆς ἐσχάτης ἀνοίας ἐστὶ» «Ὡστε δὲν πρέπει νὰ συζητῇτε ὅμοια μὲ ὄλους, ἐννοῶ μὲ τοὺς Ἐλλήνες καὶ τοὺς ἀδελφούς. Καθόλου δὲν πρέπει νὰ γίνεται αὐτό, γιατί εἶναι ἀπόδειξη τῆς πιό μεγάλης ἀνοησίας»⁴. Καὶ ἀλλοῦ: «Εἰδέναι, φησί, πῶς (δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. Ἐτέρως γάρ τῳ ἄρχοντι, ἄλλῃως τῳ ἀρχομένῳ, ἄλλῃως τῳ πλουτοῦντι, ἄλλῃως τῳ πένντι. Διὰ τί; Ὅτι αἱ τῶν πλουτοῦντων καὶ ἀρχόντων ψυχαὶ ἀσθενέστεραι τυγχάνουσιν οὔσαι, μᾶλλον φλεγμαίνουσαι, μᾶλλον διαρρέουσαι· ὥστε ἐκεῖ συγκαταβατικόν εἶναι δεῖ· αἱ τῶν πενήτων καὶ ἀρχομένων, στερρότεραι καὶ συνετώτεραι· ὥστε ἐνταῦθα καὶ παρρησίᾳ χρή μεῖζονι κεκρῆσθαι, πρὸς ἓν ὁρῶντα, τὴν οἰκοδομήν» [*«Ὡστε νὰ γνωρίζετε, λέει (ὁ Παῦλος), πῶς πρέπει ἐσεῖς νὰ ἀποκρίνεσθε στὸν καθένα χωριστά. Διαφορετικὰ βέβαια στὸν ἄρχοντα, διαφορετικὰ στὸν ἀπλὸ πολίτη· διαφορετικὰ στὸν πλούσιον, διαφορετικὰ στὸν πτωχόν. Γιατί; Διότι οἱ ψυχές τῶν πλουσίων καὶ τῶν ἀρχόντων εἶναι ἀσθενέστερες, περισσότερο ἐρεθίζονται, περισσότερο ὑποπίπτουν σὲ παραπτώματα. Συνεπῶς ἐκεῖ πρέπει νὰ εἶσαι συγκαταβατικός. Οἱ ψυχές τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ἀπλῶν πολιτῶν εἶναι σταθερώτερες καὶ συνετώτερες. Συνεπῶς ἐδῶ πρέπει νὰ μεταχειρίζεσαι καὶ πιό μεγάλη παρρησία, ἀποβλέποντας σὲ ἓνα μόνο, τὴν οἰκοδομήν»*]⁵.

Ἐπίσης ἡ ἀπόλυτη ἱεραποστολικὴ ἀξία τὴν ὁποία ὁ Χρυσόστομος δίνει στὴν διακονία τοῦ λόγου φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἐπιτρέπει ἀκόμη καὶ τὴν διαμάχη (μόνον σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν) ὅταν τὸ κήρυγμα παρεμποδίζεται. Λέει σχετικὰ: «Διὰ τὸ κήρυγμα μόνον ἔστω σοι πόλεμος... μηδεμίαν ἐτέραν ὁ πόλεμος οὗτος ἀρχὴ λαμβανέτω»⁶.

Εἶναι πράγματι ἐντυπωσιακὸς ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Χρυσόστομος προσπαθεῖ νὰ πείσει τοὺς ἀκροατές τῶν κηρυγμάτων του πῶς ἔχουν ἱεραποστολικὴ εὐθύνη νὰ μεταφέρουν αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἄκουσαν στὸ κήρυγμα καὶ στοὺς ἄλλους, ἀλλήλᾳ καὶ ὅτι τὸ

ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ πλησίου δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν «εὐγλωττίαν» ἢ τίς πολλὰς γνώσεις. Μὲ ἄλλα λόγια ὁ ἱερός Χρυσόστομος τονίζει μὲ ἔμφαση ὅτι καὶ ὅσοι δὲν ἔχουν τὴν κλήση καὶ τὴν κλίσιν γιὰ τὸ ὕψιστο αὐτὸ λειτούργημα τοῦ «ιεουργεῖν τὸ Εὐαγγέλιον», δὲν ἀπαλλοτρίωνται τῆς εὐθύνης γιὰ τὴν διάδοση τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Στὴν συνέχεια θὰ παραθέσουμε, γιὰ τὸ θέμα αὐτό, τρία χαρακτηριστικὰ χρυσοστόμεια ἀποσπάσματα:

Στὸ πρῶτο, ὁ πρύτανις τοῦ λόγου Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, χρησιμοποιεῖ ὠραιότατο παράδειγμα ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ ζωὴ, γιὰ νὰ πεί ὅτι ὁ καθένας μπορεῖ νὰ συμβάλῃ στὴν διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου μὲ τὴν μεταφορὰ στοὺς ἄλλους αὐτῶν πού ὁ ἴδιος ἄκουσε στὸ κήρυγμα: «Καὶ γάρ τοῖς τραπεζίταις, ἐάν μόνον ὑποδεχόμενοι τὰ χρήματα κατακλείωσιν οἶκοι, μηκέτι δὲ εἰς ἐτέρους διανέμωσιν, ἅπαν τὸ τῆς ἐμπορίας οἰκίησεται· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἀκροατῶν τὸ αὐτὸ τοῦτο γίνεται. Ἄν γάρ δεξάμενος τὴν διδασκαλίαν παρὰ σαυτῷ κατασχῇ, μηκέτι δὲ εἰς ἐτέρους ἐκβάλλῃ, πᾶσά σου ἡ πραγματεία διαρρυήσεται» [*Γιατί καὶ οἱ τραπεζίτες ἂν δέχονται μόνον τὰ χρήματα καὶ τὰ κλειδώνουν στὸ σπῆτι, χωρὶς νὰ τὰ διανέμουν σὲ ἄλλους, θὰ φύγει ὅλο τὸ κέρδος τῆς ἐμπορίας. Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο γίνεται καὶ μὲ τοὺς ἀκροατές. Γιατί ὅταν δεχθεῖς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν κρατήσεις μέσα σου καὶ δὲν τὴν μεταδώσεις σ' ἄλλους, θὰ καθεῖ ὅλη του ἡ πραγματεία.*]⁷.

Στὸ δεύτερο ἀπόσπασμα συμβουλεύει ὁ Χρυσόστομος τοὺς ἀκροατές του ὅτι αὐτὰ πού ἄκουσαν στὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ τὰ μεταφέρουν ὄχι μόνον στοὺς οἰκείους καὶ ἀγαπητούς τους, ἀλλήλᾳ ἀκόμη καὶ στοὺς ἐχθρούς τους: «Ταῦτα καὶ γυνὴ παρὰ ἀνδρὸς μανθανέτω, καὶ παῖς παρὰ πατρός, καὶ οἰκέτης παρὰ δεσπότης, καὶ γείτων παρὰ γείτονος, καὶ φίλος παρὰ φίλου, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς ταῦτα διαλεγόμεθα· καὶ γάρ καὶ τῆς ἐκείνων σωτηρίας ἡμεῖς ἔσμεν ὑπεύθυνοι» [Αὐτὰ (δηλ. τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας) καὶ ἡ γυναῖκα νὰ μαθαίνει ἀπὸ τὸν ἄνδρα της, καὶ τὸ παιδί ἀπὸ τὸν πατέρα του, καὶ

4. *Εἰς τὴν πρὸς Κολλασσαεῖς, Ὁμιλία ιθ'* PG 62, 374.

5. *Αὐτόθι*, 376.

6. *Αὐτόθι*, 373. Γιά τὸ ἴδιο θέμα βλ. καὶ *Εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσίους, Ὁμιλία ιθ'*, PG 62, 127 καὶ *Εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους, Ὁμιλία*

κβ', PG 60, 611. Βλ. ἐπίσης καὶ Εὐνς Βουλγαράκη - Πισίνα, *Ἡ προσέγγισις τῶν ἐθνικῶν κατὰ τὸν Ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο*, Ἀθήνα, Μαῖστος, 2017, 264-66.

7. Χρυσοστόμου, *Περὶ ἀποσιωπήσεως τῶν κηρυττομένων*, PG 51, 99.

ὁ δοῦλος ἀπὸ τὸν κύριό του, καὶ ὁ γείτονας ἀπὸ τὸν γείτονά του, καὶ ὁ φίλος ἀπὸ τὸν φίλο του, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτὰ νὰ μεταφέρουμε· διότι καὶ γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ἐχθρῶν ἡμεῖς εἴμαστε ὑπεύθυνοι]⁸.

Καὶ στὸ τρίτο χρυσοστόμιο ἀπόσπασμα τονίζεται ὅτι ἐάν κάποιος δὲν μπορεῖ νὰ κάνει δημόσια κήρυγμα μπορεῖ ὅμως νὰ βοηθήσει τὸν ἄλλον μὲ τὴν συμβουλή του, ἡ ὁποία ἐπέχει θέση «κηρύγματος»: «Οὐκ ἔχεις εὐγλωττίαν τὴν ἔξωθεν; οὐκ ἔχεις νοημάτων ἀφθονίαν; ἀλλ' ὅμως ταῦτα τὰ κοινὰ οἶδας. Παῖδα ἔχεις, γείτονα ἔχεις, φίλον ἔχεις, ἀδελφόν ἔχεις, οἰκείους ἔχεις· κἂν δημοσίᾳ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας μὴ δύνῃ λόγον ἀποτεῖναι μακρόν, τούτοις ἰδίᾳ δύνασαι παραινεῖν· ἐνταῦθα οὐ ῥητορείας χρεῖα, οὐδὲ μακρὰς ἀποτάσεις· δείξον ἐπὶ τούτων, ὅτι εἰ λόγον εἶχες, οὐκ ἂν ἡμέλησας» [Δέν ἔχεις τὴν ἔξωθεν εὐγλωττίαν; Δέν ἔχεις πολλοῦτο νοημάτων; Ἀλλ' ὅμως

ἔχεις αὐτὰ τὰ κοινά. Ἔχεις παιδί, γείτονα, φίλο, ἀδελφό, συγγενεῖς. Ἄν δέν μπορεῖς νὰ ἐκφωνήσῃς δημόσια στὴν Ἐκκλησίᾳ μεγάλο λόγον, μπορεῖς νὰ τοὺς συμβουλεύεις ἰδιαιτέρως. Ἐδῶ δέν χρειάζεται ρητορεία, οὔτε πολλὰ λόγια. Δείξε σ' αὐτοὺς ὅτι ἂν εἶχες εὐγλωττία λόγου, δέν θά ἀδιαφοροῦσες]⁹.

Πρέπει, τέλος, στὸ σημεῖο αὐτὸ νὰ διευκρινήσωμε ὅτι ἡ διακονία τοῦ λόγου στὴν ὀρθόδοξη παράδοση δέν εἶναι ἓνα ἔργο τὸ ὁποῖο μπορεῖ νὰ ἀναλάβει ὁ καθένας αὐτόκλητα. Ἡ Ἐκκλησία μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποστέλλειν διδασκάλους γιὰ νὰ κηρύσσουν τὸ Εὐαγγέλιο τῆς Βασιλείας, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐθύνη γιὰ νὰ ὀρθοτομοῦν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Οἱ διάκονοι τοῦ λόγου πρέπει νὰ ἀποδέχονται ἐν ὑπακοῇ τὴν κλήση καὶ μὲ φόβο Θεοῦ νὰ ἀφοσιώνωνται στὸ ἱερώτατο αὐτὸ ἔργο.

† Ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

8. Χρυσοστόμου, *Εἰς τὸ «Εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον»*, PG 56, 142.

9. Χρυσοστόμου, *Εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους*, Ὁμιλία γ', PG 63,

34. Βλ. παρόμοιο χρυσοστόμιο χωρίο καὶ *Εἰς τὸν Ἰωάννην*, Ὁμιλία γ', PG 59, 37, καὶ παραδείγματα παλαιῶν γυναικῶν τῶν ὁποίων «ἔργον ἦν αὐξῆσαι τὸ κήρυγμα» *Εἰς τὸν Ματθαῖον*, Ὁμιλία ογ', PG 58, 677.

ΔΥΟ ΝΕΕΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΕΣ ΣΤΟ ΚΟΛΟΥΕΖΙ

Τὸ Σάββατο 14 Ἰουλίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κατάνγκας κ. Μελέτιος τέλεσε τὴ θεία Λειτουργία στὸν μικρὸ Ναὸ τῶν Ἀγίων Κηρύκου καὶ Ἰουλίτης, στὸ ἀγρόκτημα τῆς Ἱεραποστολῆς, ὅπου εὐλόγησε τὴ συγκομιδὴ τῶν καρπῶν καὶ συνέφαγε μὲ τοὺς ἐργαζομένους.

Τὴν ἐπομένη προεξῆρχε τῆς θείας Λειτουργίας στὸν Ἱερό Ναὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου Κοιλουέζι, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας χειροτόνησε διάκονο τὸν π. Ἀνδρέα Μόνγκα, ἀπόφοιτο τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ὁρθόδοξου Πανεπιστημίου τοῦ Κονγκό, στὸν ὁποῖο ἔδωσε τὸ ὄνομα Βασίλειος καὶ πρεσβύτερο τὸν π. Γρηγόριο.

Τὸν θεῖο λόγο κήρυξε ὁ Ἀρχιμ. π. Βασίλειος Γιαννάκας, ἀναφερθεὶς στὴν Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδο καὶ στὴ σημασία πού ἔχει ἡ πίστη ὅπως αὐτὴ μᾶς παραδόθηκε ἀπὸ τὸν Κύριο.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολιν Κατάνγκας

Μεταπτυχιακές σπουδές στην Ίεραποστολική

Μία σημαντική εξέλιξη πού συμβαδίζει με τόν πρόοδο του ιεραποστολικού έργου σέ παγκόσμιο επίπεδο είναι ή άνοδος τών ιεραποστολικών σπουδών στά έλληνικά Πανεπιστήμια. Τό γεγονός αυτό είναι σημαντικό όχι μόνο διότι τονίζει τήν έξωστρέφεια καί τήν καινοτομία δημιουργώντας διεθνές ενδιαφέρον γιά σπουδές στή χώρα μας, άλλα καί διότι θά δώσει περαιτέρω ώθηση στήν έμπέδωση τής ιδέας τής Ίεραποστολής όπως καί θά συμβάλει στήν ποιοτική αναβάθμιση καί εξειδίκευση ανθρώπων πού ενδιαφέρονται γιά αυτήν. Ή σύνδεση τής θεωρίας καί τής πράξης είναι άδρήριτη αναγκαιότητα καί μόνο όφελος μπορεί νά φέρει.

Μετά τήν είσαγωγή του μαθήματος τής Ίεραποστολικής στό προπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας καί Θρησκευολογίας [βλ. *Πάντα τά Έθνη*, τεύχος 146 (2018): 22-23] κατά τό έαρινό έξάμηνο του 2018, ήδη από τό έαρινό έξάμηνο του 2019 αναπτύσσεται ένα νέο μεταπτυχιακό πρόγραμμα πού δίνει έξέχουσα θέση στήν Ίεραποστολική.

Συγκεκριμένα, τό Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας καί Θρησκευολογίας προσφέρει 3 νέα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ). Τό ένα άφορα τή Θρησκευολογία. Τό συγκεκριμένο ΠΜΣ προσφέρει τρεις ειδιεύσεις. Ή ειδιεύση Θρησκευολογίας διαθέτει δύο έπιμέρους θεματικές ένότητες, πού μπορεί νά επιλέξει ό ύποψήφιος:

Α) Ίστορία τών Θρησκειών καί

Β) Φιλοσοφία τής Θρησκείας καί Ίεραποστολική.

Τό Πρόγραμμα τής Θεματικής Ένότητας «Φιλοσοφία τής Θρησκείας καί Ίεραποστολική» αναπτύσσει

μία πλειάδα μαθημάτων πού ενημερώνουν τόν μεταπτυχιακό φοιτητή σέ πλάτος άλλα καί σέ βάθος ως πρós τά δύο αυτά άντικείμενα.

Συγκεκριμένα στό Α' (έαρινό) έξάμηνο, μαζί με προαπαιτούμενα μαθήματα όπως «Μεθοδολογία Έπιστημονικής Έρευνας καί Συγγραφής» καί μαθήματα πού άφορούν τή Φιλοσοφία τής Θρησκείας διδάσκεται τό μάθημα «Πατέρες καί Ίεραποστολή». Είναι μία συνέχεια τών προτεραιοτήτων πού έθεσε ό άείμνηστος καθηγητής καί θεμελιωτής του κλάδου τής Ίεραποστολικής στήν Ελλάδα Ηλίας Βουλγαράκης, ό όποιος έξαρχης συνέδεσε τή θεολογία καί πράξη τής Ίεραποστολής με τήν πατερική θεολογία. Ή περιγραφή του μαθήματος έχει ως εξής:

«Στό μάθημα αυτό θά διερευνηθεί σέ βάθος ή Όρθόδοξη κατανόηση τής Ίεραποστολής, στίς ποικίλες εκφάνσεις της, στό πλαίσιο του λόγου καί του έργου τών Πατέρων τής Έκκλησίας».

Στό Β' (χειμερινό) έξάμηνο, ή έμφαση είναι ειδικά στό θέμα «Ή Όρθοδοξία στήν Άφρική». Είναι σαφής καί ή περιγραφή: «Στό μάθημα μελετάται ή παρουσία τής Όρθόδοξης Έκκλησίας στήν Άφρική στό πλαίσιο του 20^{ου} καί 21^{ου} αι. καί επιχειρείται ή γνωριμία με τίς κατά τόπους Όρθόδοξες Έκκλησίες στήν Άφρική. Έξετάζονται επίσης στοιχεία τής ιστορικής παρουσίας του Χριστιανισμού στήν άφρικανική ήπειρο καί ζητήματα πού προκύπτουν από τή συνάντηση τής Άφρικής με διαφορετικές εκδοχές του Χριστιανισμού, όπως καί θεολογικά θέματα στό μεταίχμιο τών πολιτισμών».

Στό Γ' (έαρινό) έξάμηνο θά αναπτυχθεί τό μάθημα

«Μαρτυρία, Διακονία καί Πολιτική». Ἡ περιγραφή εἶναι σαφής: «Ἡ ἱεραποστολή πραγματοποιεῖται μέσα σέ συγκεκριμένες ἱστορικές συνθήκες. Ποιά εἶναι ἡ σχέση μαρτυρίας καί διακονίας, Ἐκκλησίας καί ἐξουσίας, ἱεραποστολῆς καί χρήματος; Θά ἐξεταστοῦν συγκεκριμένα ἱστορικά παραδείγματα καί θά ἐρευνηθεῖ ἡ διατύπωση μιᾶς θεωρίας καί μεθοδολογίας τῆς ἱεραποστολῆς σέ σχέση μέ τήν πολιτική, στό πλαίσιο τῆς σύγχρονης παγκόσμιας πραγματικότητας καί πέρα ἀπό τίς δομές καί τίς παραδόσεις τοῦ δυτικοῦ κόσμου».

Στό ἐξάμνηο αὐτό ἐξάλλου θά ὑπάρξει συνδιδασκαλία μέ τόν Ἐπίκουρο Καθηγητή Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας δρ. Χαράλαμπος Βέντη, ὅπου σέ μιᾶ δημιουργική συνάντηση ὑπό τίς ὀπτικές τῆς Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας καί τῆς ἱεραποστολικῆς θά ἐξεταστεῖ τό φλέγον ζήτημα «Ταυτότητα καί Ἑτερότητα στό Πλαίσιο τῆς Θεολογίας».

Σύμφωνα μέ τήν περιγραφή, «στό μάθημα ἐρευνᾶται στή θεωρία καί τήν πράξη ἡ δυναμική τῆς σχέσης θρησκευτικῆς ταυτότητας καί ταυτότητας τοῦ ἄλλου [ἑτερότητας] στό πλαίσιο τῆς Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας, τῆς ἱεραποστολικῆς Θεολογίας, τοῦ διαλόγου καί τῆς αὐτοσυνειδησίας τῶν θρησκευτῶν. Τό μάθημα ἐπικεντρώνεται στούς σύγχρονους προβληματισμούς».

Στό καταληκτικό Δ' ἐξάμνηο ἐκπονεῖται ἡ μεταπτυχιακή διπλωματική ἐργασία σέ θέμα συναφές ἐπιλογῆς τοῦ φοιτητῆ σέ στενή συμβουλευτική σχέση μέ τόν καθηγητή /καθηγήτριά του.

Περισσότερες πληροφορίες εἶναι διαθέσιμες στήν ιστοσελίδα τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καί Θρησκειολογίας. Οἱ αἰτήσεις γιά τήν πρώτη αὐτή χρονιά εἶναι ἀνοικτές μέχρι 14 Νοεμβρίου.

Ἡ σύνδεση τοῦ ΠΜΣ τῆς Θρησκειολογίας καί τῆς εἰδίκευσης Θρησκειολογίας μέ τή θεματική ἐνότητα «Φιλοσοφίας τῆς Θρησκείας καί ἱεραποστολικῆς» εἶναι μιᾶ παράδοση πού ὡς πρὸς τό σκέλος τῆς ἱεραποστολικῆς ἐγκαθίδρυσε ὁ ἀείμνηστος καθηγητής Θρησκειολογίας Λεωνίδας Φιλιππίδης, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐνέταξε καί τήν ἱεραποστολική προβληματική στό πλαίσιο τῶν θρησκειολογικῶν του μαθημάτων. Ἀκολουθῶς ἡ παράδοση αὐτή λαμπρύνθηκε ἀπό τήν προσωπικότητα καί τό κύρος τοῦ μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Ἀναστασίου, ὁ ὁποῖος ἦταν καθηγητής ἱστορίας τῶν θρησκευμάτων στό Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ ΕΚΠΑ ἀλλὰ συνάμα ὁ ἄνθρωπος πού ἔδωσε σάρκα στό ὄραμα τῆς ἱεραποστολῆς μέ τό ἔργο του στήν Ἀφρική ἀρχικά καί στήν Ἀλβανία σήμερα.

Ἐξάλλου, στή Θεσσαλονίκη, στό πλαίσιο τοῦ Προγράμματος Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν τῆς Σχολῆς Ἀνθρωπιστικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Διεθνοῦς Πανεπιστημίου τῆς Ἑλλάδος ἰδρύεται μεταπτυχιακό μέ τίτλο: «Ὁρθόδοξη Οἰκουμενική Θεολογία» (Master in Orthodox Ecumenical Theology [M.OET]), τό ὁποῖο θά λειτουργεῖ στήν ἀγγλική γλῶσσα. Τήν εὐθύνη τοῦ Προγράμματος ἔχει ὁ ὁμότιμος καθηγητής κ. Πέτρος Βασιλειάδης καί ὑπάρχει μεγάλη βαρύτητα σέ μαθήματα ἱεραποστολικῆς. Ἔτσι, προσφέρονται μαθήματα ὅπως «ἱεραποστολική», «Οἰκολογία καί Διαθρησκευτικός Διάλογος», «Σύγχρονη Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή καί Θεολογία», «Πατερική καί Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή», κ.ἄ., ὅπου διδάσκουν ἄνθρωποι μέ βαθιά γνώση καί ἐξειδίκευση στήν ἱεραποστολική.

Δρ. Εὐαγγελία Βουλγαράκη
ΕΔΙΠ, διδάσκουσα τῆς ἱεραποστολικῆς στό Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας καί Θρησκειολογίας τοῦ ΕΚΠΑ.

Ὁ Ἅγιος Γέροντας Ἀμφιλόχιος Μακρῆς

Πρόδρομος τῆς Ὁρθόδοξης ἱεραποστολικῆς ἀφύπνισης

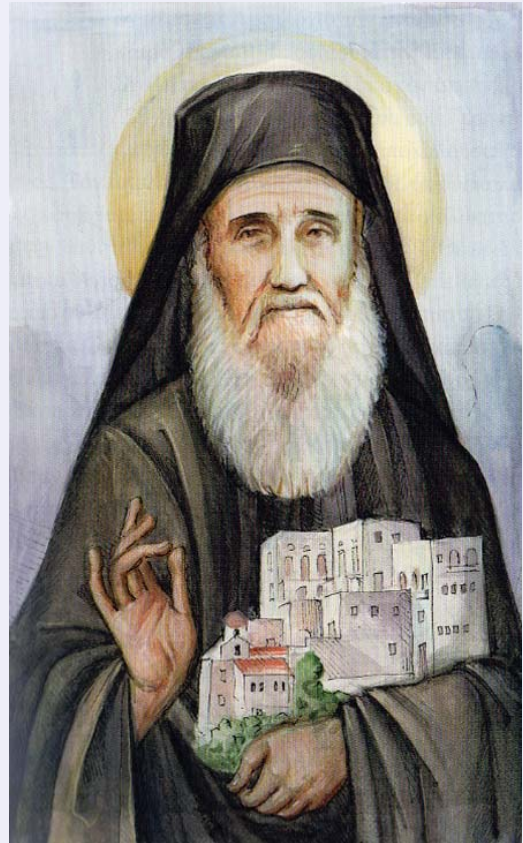
Ἄρθρο τοῦ κ. Νικολάου Τσιρέβελλου
Δρ. Θεολογίας

ΜΕΡΟΣ Α΄

Εἰσαγωγή

Ἡ ἀναβίωση τῆς ἐλληνοφώνης Ὁρθόδοξης μαρτυρίας στὰ ἔθνη ξεκίνησε σταδιακά στά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ '60¹. Στὴν πρωταρχικὴ ἐνεργοποίηση τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν χριστιανῶν γιὰ τὴν ἱεραποστολικὴ συνέβαλλαν διάφοροι κληρικοί καὶ λαϊκοί. Οἱ ἴδιοι μπορεῖ νὰ μὴν ἐργάστηκαν ὡς ἱεραπόστολοι στὸ ἐξωτερικό, ὥστόσο μὲ τὸ ἔργο καὶ τὸ λόγος τους προετοίμασαν ἀθόρυβα τὴν ἀφύπνιση τῆς ἐλληνοφώνης Ὁρθόδοξης μαρτυρίας στὰ ἔθνη κατὰ τὴ μεταπολεμικὴ περίοδο. Στὴν ομάδα αὕτῃ ἀνήκει ὁ ὁσιος Γέροντας τῆς Πάτμου, ἀρχιμανδρίτης Ἀμφιλόχιος Μακρῆς.

Τὸ παρόν ἄρθρο ἀποσκοπεῖ νὰ ἀποτυπώσει καὶ νὰ ἀναδείξει τὴν προδρομικὴ προσφορά τοῦ Ἀγίου Γέροντα Ἀμφιλοχίου στὴν ἀναζωπύρωση τῆς ἱεραποστολικῆς μαρτυρίας στὰ ἔθνη. Τὸ κείμενο διακρίνεται σὲ δύο μέρη. Στὸ πρῶτο μέρος παρουσιάζονται συνοπτικὰ ὀρισμένα στιγμιότυπα ἀπὸ τὸν βίο του γιὰ τοὺς ἀναγνώστες – ἀναγνώστριες πού πιθανῶς δὲν τὸν γνωρίζουν. Στὴ συνέχεια, ἀναλύεται ἡ προσφορά του στὴν ἱεραποστολικὴ ἀφύπνιση σὲ πέντε θεματικούς ἄξονες. Πηγὴ τῆς ἀνάληψης ἀποτελοῦν οἱ ἐπιστολὲς τοῦ Γέροντα Ἀμφιλοχίου, ἀποσπάσματα τῶν ὁποίων ὑπάρχουν στὴν ἐκτενὴ μελέτη τοῦ Μητροπολίτου Βερατίου, Αὐλῶνος καὶ Κανίνης Ἰγνατίου (Τριάντη), μὲ τίτλο *Ὁ Γέροντας τῆς Πάτμου Ἀμφιλόχιος Μακρῆς (1889-1970. Βίος-Υποθήκαι-Μαρτυρία*². Στὸ ἄρθρο μας, οἱ ἀριθμοὶ σὲ παρένθεση παραπέμπουν στὶς σελίδες αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, ὅπου

ὑπάρχουν τὰ ἀποσπάσματα τῶν ἐπιστολῶν τοῦ π. Ἀμφιλοχίου.

Α) Σύντομος βίος τοῦ Γέροντα Ἀμφιλοχίου (Μακρῆ)

Ὁ Γέροντας Ἀμφιλόχιος (κατὰ κόσμον Ἀθανάσιος Μακρῆς) γεννήθηκε τὸ 1889 στὴν Πάτμο καὶ ἦταν ὁ πρωτότοκος ἀπὸ τὰ ἄλλα τέσσερα ἀδελφία. Οἱ γονεῖς του, Ἑμμανουὴλ καὶ Εἰρήνη, διακρίνονταν

1. Ν. Τσιρέβελλου, *Θεολογικὴ θεμελίωση τῆς Ὁρθόδοξης μαρτυρίας. Σπουδὴ στὸ ἔργο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας Ἀναστασίου*, ἔκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη 2015, σελ.

18 κ.ἔ.

2. Ἔκδ. Ι. Μ. «Εὐαγγελισμός» Μ.Η., Πάτμος 1997, σσ. 590. Στὸ κείμενό μας διατηρήσαμε τὴν ὀρθογραφία τοῦ πρωτοτύπου.

γιά την κατά Χριστόν ευσέβειά τους. Μετά τις ἐγκύκλιες σπουδές του φοίτησε στοῦ ἱεροδιδασκαλείου τῆς Πάτμου. Στὴν ἡλικία τῶν 17 ἐτῶν ἔγινε δόκιμος μοναχός, ἐνῶ τὸ 1906 ἐκάρει μοναχός καὶ ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἀμφιλόχιος. Ὡς μοναχός ἦρθε σὲ ἐπικοινωνία καὶ γαλλουχήθηκε πνευματικά ἀπὸ σύγχρονους του ἁγίους ἀσκητές καὶ κληρικούς, ὅπως τὸν ἡσυχαστὴ Θεόκτιστο καὶ τὸν Γέροντα Μακάριο (Ἀντωνιάδην) τὸν Σάμιο στὴν Πάτμο, τὸν Γέροντα Δανιήλ Κατουνακιώτη στοῦ Ἁγίου Ὑψους, τὸν π. Εὐσέβιο Ματθόπουλο, ἰδρυτὴ τῆς Ἀδελφότητας «Ζωή», στὴν Ἀθήνα, καθὼς καὶ τὸν ἅγιο Νεκτάριο Ἐπίσκοπο Πενταπόλεως στὴν Αἴγινα. Ὁ καθένας τους συνέβαλε στὴν ἀνάδειξη καὶ καλλιέργεια τῶν πνευματικῶν χαρακτηρισμάτων του.

Διάκονος καὶ πρεσβύτερος χειροτονήθηκε τὸ 1919, ἂν καὶ ἀπέφυγε μὲ διάφορες προφάσεις τὴν ἱεροσύνη ἀπὸ τὸ 1913. Ἐκεῖνο τὸ ἔτος (1913) τὰ Δωδεκάνησα τὰ ἐξαγόρασε ἡ Ἰταλικὴ φασιστικὴ κυβέρνηση ἀπὸ τὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία³. Τὰ ἐπόμενα χρόνια ξεκίνησαν σταδιακά καὶ οἱ πρῶτες διώξεις τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων. Τότε ὁ νεαρὸς κληρικὸς π. Ἀμφιλόχιος ἀνέλαβε πατριωτικὴ δράση καὶ μὲ αὐταπάρνηση καθοδήγησε πνευματικά τοὺς ὑπόδουλους Ὀρθοδόξους, ὥστε νὰ παραμείνουν σταθεροὶ στὴν πίστη τους. Μὲ συντονισμένες ἐνέργειες ἐργάστηκε γιὰ τὴν ἐπανακατάληψή τους, τὴν ὁποία θεωροῦσε ὡς τὸ καλλύτερο τρόπο ἀντίστασης ἀπέναντι στὴ Ρωμαιοκαθολικὴ προπαγάνδα τῆς ἰταλικῆς ἐξουσίας. Ἔτσι περιόδευε τακτικὰ στὰ Δωδεκάνησα καὶ ἐμψύχωνε τοὺς Ὀρθοδόξους γιὰ νὰ εἶναι στέρεοι στὴ θρησκευτικὴ τους πίστη καὶ προσηλωμένοι στὴν ἐθνικὴ τους ταυτότητα. Μὲ τοὺς λόγους του παρηγοροῦσε καὶ οἰκοδομοῦσε στὴν ἐν Χριστῷ ζωὴ.

Τὸ 1935 «καμπτόμενος ἐκ τῶν πιέσεων τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἐν γνώσει τῶν ἐνδεχομένων ἀντιδράσεων καὶ κινδύνων, λόγῳ τῶν δύσκολων συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς, δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ τὸ θέλημά του,

ἀλλὰ τὸ θέλημα τῆς ἀδελφότητος, διὸ καὶ θέτει ὑποψηφιότητα» (σ. 59) καὶ ἐκλέγεται ἡγούμενος. Τότε ἵδρυσε τὴ γυναικεῖα Μονὴ Εὐαγγελισμοῦ στὴν Πάτμο. Ἡ μονὴ ξέχωρα ἀπὸ τὰ ἰδεώδη τοῦ μοναχισμοῦ ποὺ καλλιέργησε, συνέβαλε καὶ στὴ διατήρηση τῆς ἐθνικῆς ταυτότητας. Ἔτσι, τὸ 1937, ὅταν οἱ ἰταλικὲς ἀρχὲς ἀπαγόρευαν τὴ διδασκαλίαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων στὰ Δωδεκάνησα, τὸ μοναστήρι λειτούργησε ὡς «κρυφὸ σχολεῖο» γιὰ τὰ παιδιὰ τῆς Πάτμου.

Βέβαια, τὸ σπουδαῖο ἐθνικὸ-θρησκευτικὸ ἔργο τοῦ π. Ἀμφιλοχίου δὲν πέρασε ἀπαράτητο ἀπὸ τίς Ἰταλικὲς Ἀρχές. Ὁ Γέροντας κατηγορήθηκε ὅτι προετοιμάζει τὴν ἐξέγερση τοῦ λαοῦ. Ἡ Φασιστικὴ Κυβέρνηση μὲ ἀπειλὲς καὶ τὴ δύναμη τῶν ὀπλῶν ἐπέβαλε τὴν παραίτησή του καὶ τὴν ἐκλογὴ νέου ἡγουμένου. Ὁ Γέροντας μετὰ ἀπὸ πολλὰς περιπέτειες ἐξορίστηκε στὴν Ἀθήνα. Ἐκεῖ φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὴν Ἀδελφότητα «Ζωή». Παρά τὴν ἀσθενεία του συνέχισε ἀκάματος τὴν ἱεραποστολικὴ δράση του μὲ τὴν πνευματικὴ παρηγοριά πολλῶν πιστῶν στὴν Ἀθήνα ἀλλὰ καὶ στοῦ Ἡράκλειο Κρήτης.

Μετὰ τὴν ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου στὴ Μντέρα Ἑλλάδα (1948), ὁ π. Ἀμφιλόχιος συνδύασε τὸ πνευματικὸ του ἔργο μὲ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων ποὺ ἐμφανίστηκαν μετὰ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμο. Γι' αὐτὸ ἀνασυγκρότησε τὴν Ἱ. Μ. Εὐαγγελισμοῦ καὶ ἡ ἀδελφότητα τῶν μοναζουσῶν ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν «Μντρός τοῦ Ἁγαπημένου». Στὴ συνέχεια, ἐπιστράτευσε τίς μοναχές σὲ ἔργα ἀλληλεγγύης καὶ κοινωνικῆς δράσης, καθὼς καὶ σὲ μιὰ πρωτόγνωρη ἱεραποστολικὴ διακονία στὰ Δωδεκάνησα. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε ὅτι τὸ 1947, ὅταν προέκυψε ἡ ἀνάγκη, οἱ μοναχές, ὑπακούοντας στὸν Γέροντα, ἀνέλαβαν τὴ φροντίδα τῶν βρεφῶν καὶ τὴν παιδαγωγικὴ καθοδήγηση τῶν παιδιῶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου τῆς Ρόδου⁴ (σ. 86-87). Ἡ διακονία τῶν ἀδελφῶν στοῦ Ὀρφανοτροφείου τῆς Ρόδου συνεχίζεται μέχρι καὶ σήμερα καὶ ἀκολουθεῖ τίς συμβουλὲς τοῦ Γέροντα.

3. Τὰ Δωδεκάνησα βρέθηκαν ὑπὸ τὴν ἐξουσία διάφορων κατὰκτητῶν (Ἑνετοί, Ὀθωμανοί, Ἰταλοί, Γερμανοί ἀπὸ τὸ 1303 μέχρι τὴν ἐπίσημη Ἑνσωμάτωσή τους μὲ τὴ Μντέρα Ἑλλάδα (1948). Ἰδιαίτερα τὴν περίοδο τῆς Ἰταλοκρατίας (1912-1942) ἔγινε προσπάθεια βίαιου φασιστικοῦ ἐξιταλισμοῦ καὶ ἀφελήνι-

σμοῦ τῶν Ὀρθοδόξων. Γιὰ περισσότερα βλ. Χρ. Παπαχριστοδούλου, *Ἱστορία τῆς Ρόδου. Ἀπὸ τοὺς προϊστορικοὺς χρόνους ἕως τὴν ἐνσωμάτωσιν τῆς Δωδεκανήσου*, Ἀθῆναι 1972, ἔκδ. Στέγη Τεχνῶν καὶ Γραμμάτων Δωδεκανήσου.

4. Στὸ Ὀρφανοτροφεῖο διακονοῦσαν Ἰταλίδες καθολικὲς μο-

Τά επόμενα χρόνια, ὁ π. Ἀμφιλόχιος σχεδίασε καί πραγματοποιήσε πνευματικούς σταθμούς προσευχῆς ἀνά τήν χώρα. Ἔτσι εἶναι ὁ κτίτορας τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Μηνᾶ Αἰγίνης καί ιδρυτής τῆς Ἱ. Μονῆς Παναγίας Ἐλεούσης Καλύμνου. Ἐπίσης, εἶχε τήν πνευματική ἐπιστάσι τῆς Ἱ. Μονῆς Εὐαγγελισμοῦ Ἰκαρίας, διεύθυνε τή Γερβάσιο Στέγη Θηλέων Καλύμνου καί τό καθίδρυμα τοῦ Ἱ.Ν. ἁγίου Νεκταρίου στά Χανιά. Ἡ σπουδαία αὕτη ἱεραποστολική δράση τοῦ π. Ἀμφιλοχίου στό ἐσωτερικό τῆς χώρας ὁδήγησε τόν Πατριάρχη Ἀθηνᾶγόρα νά τόν προτείνει ὡς ἡγούμενο γιά τό Ὁρθόδοξο Πατριαρχικό καί Σταυροπηγικό Μετόχι στό Ταιζέ τῆς Γαλλίας. Ὁ Πατριάρχης θεωροῦσε ὅτι ὁ ἱεραποστολικός ζήλος, ἡ τακτική καί οἱ δράσεις τοῦ Γέροντα τῆς Πάτμου θά μαρτυροῦσαν τήν Ὁρθόδοξη χριστιανική παράδοση καί θά μεταφύτευαν τό γνήσιο πνεῦμα τοῦ Ἀνατολικοῦ μοναχισμοῦ στή Δύση. Ὁ Γέροντας ὁμως ἀρνήθηκε λόγῳ τῆς προχωρημένης ἡλικίας του (σ. 276-278).

Ὁ ἅγιος Γέροντας Ἀμφιλόχιος προεῖδε τήν κοίμησή του. Σέ μία συζήτηση μέ τήν Ἡγουμένη Χριστοτύμφη τῆς Ἱ.Μ. Εὐαγγελισμοῦ ἀνέφερε χαρακτηριστικά: «Μά, ἐγώ τό Πάσχα δέ θά ζῶ πλέον ἐδῶ εἰς τήν γῆν» (σ. 307). Ἔτσι ὁ π. Ἀμφιλόχιος, ὁ ἄνθρωπος μέ τό παιδικό χαμόγελο, ὕστερα ἀπό μεγάλη ἀσθένεια ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ στίς 16 Ἀπριλίου 1970.

Στίς 29 Αὐγούστου 2018 ἡ Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέ εἰσήγηση τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς συμπεριέλαβε «εἰς τό Ἀγιολόγιον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τόν ἐν Πάτμῳ ἀσκήσας καί ἀναπτύξας μέγα πνευματικόν καί κοινωνικόν ἔργον ἐν Δωδεκανήσῳ, Κρήτῃ καί ἀλλοδαχοῦ Ἀρχιμανδρίτη Ἀμφιλόχιο Μακρῷ»⁵.

Β) Τό ἱεραποστολικό του ἔργο.

Τό ἐκκλησιαστικό ἔργο τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου εἶναι πολυδιάστατο καί μοναδικό γιά τήν ἐποχή του. Μέ ἀφετηρία τόν ἐπανεναγγελισμό τῶν Ὁρθόδοξων

ἐπεκτείνεται στό δράμα γιά τήν ἐν Χριστῷ μαρτυρία σέ κάθε γωνιά τῆς γῆς. Ὁ σχεδιασμός καί ἡ δράση του συνέβαλαν στήν προετοιμασία γιά τήν ἀναζωπύρωση τῆς ἐλληνοφώνης Ὁρθόδοξης μαρτυρίας στά ἔθνη. Ὁ τρόπος ἐργασίας του θεμελιώνεται στήν πατερική παράδοση, ἐνῶ ὁ λόγος του ἀποκαλύπτει μιά πρῶμη ἱεραποστολική θεολογία. Ἀξιοσημείωτο εἶναι ὅτι ὅλη ἡ δράση του βασίζεται στό προσωπικό παράδειγμα τῆς ἀνιδιοτελοῦς διακονίας, πού ὁδηγεῖ στήν ὁλιστική ἔκφραση τῆς ἐν Χριστῷ μαρτυρίας. Στή συνέχεια, ἀναλύουμε σέ πέντε ἄξονες τήν προσφορά τοῦ Γέροντος τῆς Πάτμου στήν ἀναβίωση τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας.

α) Ἡ ἱεραποστολική θεολογία στίς ἐπιστολές του.

Τό θεολογικό ἔργο τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου μπορεῖ νά μὴν ἀπαντᾷ καταγεγραμμένο σέ βιβλία ἢ μελέτες. Ὅμως, ἔχει διασωθεῖ στίς ἐπιστολές του, καθώς καί στή μνήμη ὧν θυμοῦνται τίς προφορικές διδασχές του. Ἡ προσεκτική μελέτη ὧν αὐτῶν φανερώνει ὅτι ὁ Γέροντας τῆς Πάτμου εἶχε συστηματοποιήσει τόν θεολογικό του λόγο, μέ περιεχόμενο καί τεκμηρίωση πού ἀνήκουν στήν ἱεραποστολική θεολογική ἔκφραση. Ἡ θεολογία του ἦταν καρπός τῆς προσωπικῆς του ἀσκητικῆς ἐμπειρίας καί τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Τά βασικά στοιχεῖα τοῦ θεολογικοῦ στοχασμοῦ του ἀπαντοῦν στίς ἐπιστολές του πρὸς διάφορους παραλήπτες.

Ὁ ὁσιος Ἀμφιλόχιος προσπάθησε νά ἀναδείξει τό καθῆκον τῶν χριστιανῶν γιά τήν ἀποδοχή τῆς ἀποστολῆς τους, δηλαδή τή διάδοση τοῦ Εὐαγγελίου⁶. Τό 1963 ἔγραφε σέ ἐπιστολή του: «Ἀλλὰ ἐάν προσέξωμεν, ἀκούωνται κι ἄλλοι θλιμμένοι φωναί, αἱ ὁποῖαι ἔρχονται μέσα ἀπό τά βάθη τῆς Ἀφρικῆς καί μᾶς ζητοῦν φῶς χριστιανικόν κι ὁδηγούς γιά νά βαδίσουν κι αὐτοί τόν ἅγιον δρόμον τοῦ Γολγοθᾶ. Δέν ἔχομεν δικαίωμα νά κωφεύσωμεν»⁷ (σ. 211). Μέ αὐτόν τόν ἀπλό τρόπο, βαθύ ὁμως σέ θεολογικά

ναχές, οἱ ὁποῖες γαλιόυχσαν τά παιδιά τοῦ Ἰδρύματος μέ τήν ἰταλική προπαγάνδα. Μετά τήν ἐνσωμάτωση τῆς Δωδεκανήσου καί τή φυγή τῶν ἰταλίδων μοναζουσῶν τά παιδιά δέν ἤθελαν τό προσωπικό τοῦ Ἰδρύματος. Γι' αὐτό προέκυψε ἡ ἀνάγκη τῆς φροντίδας ἀπό Ὁρθόδοξες μοναχές.

5. Ἀνακτῆθηκε στίς 30/8/2018 ἀπό τό <https://www.ec-patr.org/docdisplay.php?lang=gr&id=2554&tla=gr>.

org/docdisplay.php?lang=gr&id=2554&tla=gr. Ἡ χαρμόσυνη αὕτη εἴδηση ἦλθε λίγο πρὶν τό συγκεκριμένο μελέτημα σταλθεῖ στό τυπογραφεῖο.

6. Πρβλ. Ἰω. 20,21: «καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καγὼ πέμπω ὑμᾶς».

7. Στό σημεῖο αὐτό καί τηρουμένων πάντων τῶν ἀναλογιῶν μπορεῖ κανεὶς νά ὑποστηρίξει ὅτι μιά παρόμοια περίπτωση ἦταν

νοήματα, υπογράμμιζε με σαφήνεια ότι η φύση της Ἐκκλησίας είναι ιεραποστολική. Ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει γιὰ νά μαρτυρεῖ τή ζωή τοῦ Χριστοῦ σέ κάθε τόπο καί κάθε ἐποχή⁸.

Αὕτη ἡ μαρτυρία ἀποτελεῖ τό μοῖρασμα τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας πού βιώνουν οἱ χριστιανοί μέ τόν Τριαδικό Θεό καί ἀνταποκρίνεται στό κάλεσμα ὅσων ἀναζητοῦν τήν Ἀλήθεια. Ὁ ὁσῖος πατέρας ἦταν βέβαιος ὅτι πολλοί ἄνθρωποι, πού δέν εἶναι χριστιανοί, ἀναζητοῦν τόν Χριστό. Γι' αὐτό χαρακτηρίζει τοὺς εἰδωλολάτρες ὡς «κουρασμένα ἀδέλφια». «Ἀδέλφια», γιατί «ἐποίησέν τε ἐξ ενός πάν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντός προσώπου τῆς γῆς» (Πράξ. 17,26) καί «κουρασμένα», «διότι πολύ ἐταλαιπωροῦντο μακράν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας», ὅπως ἔγραφε. Ἡ ἑλλειψη ἀνταπόκρισης στίς ἐναγώνιες ὑπαρξιακές ἀναζητήσεις τῶν πλησίων καί τῶν μακρόθεν ἀδελφῶν ἀποτελεῖ οὐσιαστικά «ἄρνηση τῆς ἴδιας τῆς Ὀρθοδοξίας», ὅπως ἀλλήλωσε τόνιζαν καί οἱ συντάκτες τοῦ περιοδικοῦ *Πορευθέντες* τῇ δεκαετίᾳ τοῦ '60⁹. Κατά συνέπεια, ἀποτελεῖ χρέος τῶν χριστιανῶν ἡ ἐξοδος στήν κοινωνία ἀλλήλᾳ καί ἡ ἀποστολή τους σέ χώρες μὴ χριστιανικές, ὥστε ἔμπρακτα νά μαρτυρήσουν τόν Χριστό καί νά ἐνώσουν στήν πολυφυλετική οἰκογένειά Του ἀνθρώπους ἀπ' ὅλην τήν οἰκουμένην.

Βέβαια, ὁ θεολογικός στοχασμός τοῦ πατρός Ἀμφιλοχίου ἀποτυπώνει μέ ρεαλισμό τή σπουδαιότητα καί τίς εὐθύνες τῆς χριστιανικῆς ζωῆς δίχως νά ἐξιδανικεύει καταστάσεις. Ἡ εἴσοδος στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία μέ τό βάπτισμα σημαίνει φωτισμό ἀλλήλᾳ καί πορεία πρὸς τόν Γολγοθᾶ. Αὕτη ἡ μαρτυρική πορεία ἀναφέρεται ὅπωςδῆποτε στήν ὑπαρξιακή βίωση τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ. Συνάμα περιλαμβάνει καί τόν

ἀγώνα γιὰ τή θεραπεία τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ, ὥστε ὁ ἄνθρωπος ἐλευθερά νά ἀγκαλιάσει τόν συνάνθρωπο. Ὡς τοῦτο ὁ χριστιανός μιμεῖται τήν ἀγάπην τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος ἐπάνω στόν Σταυρό ἀπῆλθε τά χέρια καί ἀγκάλιασε – ἔνωσε ὅλα τά ἔθνη¹⁰. Κι αὐτός ὁ τρόπος ἀποτελεῖ τήν καλύτερη μέθοδο μαρτυρίας· ὅταν δηλαδή τό προσωπικό συνειδησιακό μαρτύριο τοῦ χριστιανοῦ μεταβάλλεται καί σέ ἐν Χριστῷ μαρτυρία στήν καθημερινή ζωή.

Γι' αὐτό, λοιπόν, ὁ Γέροντας διαρκῶς καλοῦσε σέ προσωπικές πρωτοβουλίες. Ἡ ἐνεργοποίηση τοῦ «πνευματικοῦ ἐργοστασίου» κάθε χριστιανοῦ, ὅπως ἔγραφε, θά συμβάλει στό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου «πάσῃ τῇ κτίσει» (Μάρκ. 16,15). Τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι νά συναχθοῦν στήν πολυφυλετική οἰκογένεια τοῦ Χριστοῦ ἄνθρωποι ἀπ' ὅλην τή γῆ, οἱ ὁποῖοι θά ἔχουν μιά νέα κοινὴ πατρίδα. «Καί πατρίς μας μονίμως θά εἶναι ὁ οὐρανός καί ἡμεῖς δέ πάντες οὐρανοπολίται μέ τά αὐτά ἰδανικά καί τόν αὐτόν προορισμόν, τήν δόξαν τοῦ ἀγιωτάτου Θεοῦ» (σ. 210). Ὁ Γέροντας ἀκολουθώντας τή χριστιανικὴ παράδοση θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀληθινὴ πατρίδα τῶν χριστιανῶν εἶναι ὁ Οὐρανός. Ὡς μὴ λησμονοῦμε ἀλλήλωσε ὅτι «οἱ χριστιανοί [...] ἐπὶ γῆς διατρίβουσιν, ἀλλ' ἐν οὐρανῷ πολιτεύονται»¹¹. Ὁ διαρκὴς πόθος του ἦταν νά ἐνωθοῦν μυστηριακά ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μέ τόν Χριστό, ὥστε «ἡ γῆ δι' ἡμᾶς θά γίνῃ οὐρανός», ὅπως χαρακτηριστικά ἔλεγε.

Ὁ οἰκουμενικός θεολογικός λόγος τοῦ ἀποσκοποῦσε καί στήν κινητοποίηση ὅσων συναντοῦσε. Μέ χαρακτηριστικό τρόπο καί μέ λόγους οἰκείου προσηγοῦσε νά τοὺς καλλιεργήσει τόν πόθο γιὰ τήν ἐν Χριστῷ μαρτυρία. Ὡς τοῦτο χαρακτηρίζε τήν ἱεραποστολή ὡς «ἐξέγερση». Ὅσοι συμμετέχουν σέ αὐτὴ τήν

καί ἡ ἀναζήτηση - κάλεσμα τῶν Μακεδόνων πρὸς τόν Ἀπόστολο Παῦλο νά ἐπισκεφτεῖ τήν Ἑλλάδα: «Καί ὄραμα διὰ τῆς νυκτός ὥφθη τῷ Παύλῳ, ἀνὴρ τίς ἦν Μακεδὼν ἐστὼς, καί παρακαλῶν αὐτόν καί λέγων· διαβάς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς δέ τό ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζήτησαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτοῦς» (Πράξ. 16,9-10).

8. Συγκεντρωμένη ἀρθρογραφία γιὰ τήν ιεραποστολική φύση τῆς Ἐκκλησίας, βλ. Ν. Τσιρέβελου, *Θεολογικὴ θεμελίωση τῆς Ὀρθόδοξης μαρτυρίας. Σπουδὴ στό ἔργο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθβανίας Ἀναστασίου*, ἔκδ. Ostrakon Publishing, Θεσσαλονίκη

2015, σελ. 62.

9. Τό σύνθημα αὐτό ἀπέβληπε στήν ἱεραποστολικὴ ἀφύπνιση. Γιὰ περισσότερα βλ. Ν. Τσιρέβελου, «Τό περιοδικό *Πορευθέντες* καί ἡ συμβολὴ του στήν ἀναβίωση τῆς Ὀρθόδοξης μαρτυρίας (1959-1969)», *Πάντα τὰ Ἑθνη*, τεύχ. 131 (2012), σελ. 16-18.

10. Ὁκτώηχος, σελ. 418: «Ἠπλώσας τὰς θείας, παλάμας σου Σῶτερ, ἐν τῷ ἀχράντῳ σου, καί ζωηφόρῳ Σταυρῷ, καί συνηγάγῃ τὰ ἔθνη, εἰς ἐπίγνωσίν σου Δέσποτα, προσκυνοῦντα Κύριε, τὴν ἐνδοξὸν σου Σταύρωσιν».

11. *Πρὸς Διόγνητον*, ΒΕΠΕΣ 2, V, 9.

«ἐξέγερση» ἀνήκουν «eis τόν Ἱερὸν Λόχον τοῦ Χριστοῦ» καὶ σχηματίζουν «τό τάγμα τῶν ἐξεγερθέντων». Ἡ μεγαλύτερη ἐπανάσταση πού μπορεῖ νά πραγματοποιήσῃ ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἡ ἐπανάσταση τῆς Ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Μιά τέτοια ἐπανάσταση ὑψώνεται πρῶτιστα ἀπέναντι στὸν ἐγωκεντρισμὸ καὶ ἔπειτα ἐναντιώνεται σὲ κάθε μορφῆς κακὸ καὶ φθοροποιὸ πάθος.

Ἡ ἱερὴ αὐτὴ ἐξέγερση ἀποτελεῖ χρέος ὅλων τῶν χριστιανῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν καὶ μοναχῶν, ὅπως διαρκῶς τόνιζε. Ἡ συνεργασία ὅλων μπορεῖ νά ἐπιφέρει θαυμάσια ἀποτελέσματα. Μὲ ἀπλὸ καὶ ἔντονα σημειολογικὸ τρόπο ἔγραφε: «᾽Οχι μόνον ἀπὸ τοὺς βράχους τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ἀπὸ τὸ Σηήλαιον τῆς Πάτμου, ἀλλὰ ἀπὸ κάθε γωνιά τῆς γῆς, πού ἔχει χριστιανούς μὲ φλόγα ἱεραποστολῆς. Ἔτσι καὶ τὸ ράσο καὶ τὸ κοσμικὸ φόρεμα πρέπει νά ἰσχύῃ μέρος σ' αὐτὴν τὴν πνευματικὴν ἐκστρατείαν, ἔχοντας ὡς ὁδηγὸν τὸ ἄστρο τῆς Βηθλεὲμ, ὅπως τότε οἱ Μάγοι ἐκ Περσίας. Καὶ τότε μὲ Βασιλεῖα τὸν Χριστὸν θά ἔχωμεν τὴν νίκην ἐξασφαλισμένην» (σ. 206).

Ἡ προσεκτικὴ μελέτη τοῦ ἔργου τοῦ ἀναδεικνύει ὅτι ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος θεωροῦσε τὴν ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας μία καὶ εἶναι ἐνιαία. Πιὸ συγκεκριμένα, ἡ μαρτυρία τῶν χριστιανῶν προσφέρεται στοὺς ἑτερόθρησκους ἀλλήλα συνδέεται ἅμεσα καὶ μὲ τὸν ἐπανευαγγελισμό τῶν παραδοσιακῶν Ὁρθοδόξων. Κατὰ συνέπεια, ὁ Γέροντας μὲ αὐθεντικὰ ἐκκλησιολογικὰ κριτήρια σημείωνε ὅτι οἱ πιστοὶ ἀνάλογα μὲ τὸ χάρισμά τους¹² καλοῦνται νά γίνουν μάρτυρες τοῦ Χριστοῦ στὸν τόπο πού ζοῦν καὶ «ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1,8).

β) *Ἀπὸ τὸν ἐπανευαγγελισμό στὴν Ὁρθόδοξη μαρτυρία στὰ ἔθνη.*

Ὁ Γέροντας τῆς Πάτμου προσπαθοῦσε πάντα οἱ θεολογικὲς διδασχές του νά ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἀνάλογες πράξεις, ὥστε νά ἀποδίδουν καρποὺς στὴν καθημερινὴ ζωὴ. Ἔτσι καὶ στὸν ἱεραποστολικὸ σχεδια-

σμὸ του, ἡ πρώτη μερίμνά του ὑπῆρξε ἡ κατήχηση τῶν Ὁρθοδόξων βαπτισμένων. Ὁ ἅγιος Ἀμφιλόχιος βίωνε μὲ πόνο τὴν ἀπομάκρυνσή τους ἀπὸ τὸν ἐκκλησιαστικὸ βίο καὶ μὲ πατρικὴ στοργὴ ἐνδιαφέρθηκε γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ μετοχὴ τους στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἴδιος περιγράφει τὴν ἀπομάκρυνση τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ἀκόμη καὶ τὴ θρησκόληπτη σχέση τους, μὲ μία δυναμικὴ καὶ συνάμα ἐλπιδοφόρα εἰκόνα. «Εἶναι ἀλήθεια ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ χιόνια τοῦ χειμῶνα παραμένουν ἀκόμη φυτὰ πνευματικά, πού πρὸ πολλῶν χρόνων ἐφυτεύθησαν ἀπὸ ἀποστολικά χέρια καὶ εἶναι ἔτοιμα νά ἐμφανισθοῦν καὶ νά στολίσουν τὴν χώραν μας τὴν ἐλληνικὴν, ὅταν φύγουν τὰ σύννεφα ἀπὸ τὸν οὐρανὸν τὸν ἐλληνικόν καὶ ὁ Ἥλιος ὁ Χριστὸς θερμάνῃ αὐτὴ τὴν χώραν, πού καλλιέργησαν Ἀπόστολοι, Ἱεράρχαι καὶ ἐπότισαν αὐτὴν Μάρτυρες μὲ τὸ αἷμα των καὶ Ὅσιοι μὲ τοὺς ἰδρώτας των».

Αὐτὴ ἡ περιγραφή ἀποτυπώνει τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μὲ τὴν εἰκόνα τῆς πνευματικῆς ὑπνώσης¹³. Ὅμως, ὁ θεολογικὸς λόγος του δὲν ἀρκεῖται στὴ διαπίστωση τοῦ προβλήματος. Λίγο παρακάτω, ἐντάσσει καὶ τὸν ἑαυτὸ του σὲ ἐκείνους πού ἀπαιτεῖται νά ἀγωνισθοῦν σθεναρά γιὰ τὴν ἔγερση ἀπὸ τὸν πνευματικὸ ὕπνο, σημειώνοντας: «Ἐμεῖς θά προσπαθῶμεν νά διαλύσωμεν τοὺς πάγους διὰ νά μπορέσουν νά δοῦν τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ νά ζωογονηθοῦν ἀπὸ τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, Χριστόν» (σ. 205).

Ἡ ἀφύπνιση αὐτὴ βασίσθηκε στὴν ἰδέαν μιᾶς ἱεραποστολικῆς ἐξόρμησης, τὴν ὁποία ὑπερέβη ὁ ἴδιος. Τὸ πρῶτο μέρος τοῦ σχεδίου τοῦ ἀναφέρονταν στὴν προετοιμασίαν τῶν κατὰ τὴν ἡλικίαν προσώπων πού θά διακονοῦσαν τὸ ἔργο τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ. Ὁ τρόπος ἐπίτευξης αὐτῆς τῆς προσπάθειας θεμελιωνόταν στὴ μετάδοση μὲ ἀμεσότητα καὶ συγχρονικότητα τῶν εὐαγγελικῶν ἀρχῶν μέσα ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸ κήρυγμα (ἀπὸ ἁμβωνος). Συγχρόνως, ἀναπτύσσονταν στὸ κήρυγμα τῆς ζωῆς, δηλαδὴ τὸ παράδειγμα τοῦ βίου τους. Αὐτὴ ἡ προσπάθεια ἐπανα-

12. Α' Κορ. 12,4-5: «Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶ, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος».

13. Ἀνάλογη εἰκόνα ἔδωσε λίγα χρόνια ἀργότερα καὶ ὁ νῦν Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας Ἀναστάσιος στὴν

περιγραφή του γιὰ τὴν ἱεραποστολικὴ ἀφύπνιση. Βλ. Ἀναστασίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλβανίας, *Ἡ λησμονημένη ἐντολή. Πορευθέντες... ἀπὸ τὸν λήθαργο στὴν ἀφύπνιση*, ἔκδ. Ἀποστολικὴ Διακονία, Ἀθήνα 2013, σελ. 11.

κατήχησης είχε πολλές συνισταμένες. Σύμφωνα με τις επιστολές του, αναφέρονταν στην πνευματική οικοδομή, την εκκλησιαστική διδασκαλία και όπωσδήποτε στη μυστηριακή κοινωνία με τον Χριστό. Περιλάμβανε όμως και την προφύλαξη των Ὁρθόδοξων από τις αἱρέσεις και τὰ ποικίλα ἰδεολογικά κατασκευάσματα πού τούς παραπλανοῦσαν.

Ἡ ἐφαρμογή τοῦ σχεδίου συνδυάστηκε μέ τήν ἐπίσκεψή του σέ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας¹⁴. Κάθε ταξίδι του τό χαρακτηρίζει ὡς ἱεραποστολικό. Ὅταν ἐπέστρεφε στήν Πάτμο σημείωνε πάντα τούς καρπούς τῶν συναντήσεών του. Σέ ἐπιστολή πρὸς τὰ πνευματικά του παιδιά καί τούς συνεργάτες του στὰ

Χανιά, γράφει: «Εὐτυχῶς ὁ Θεός ἔχει εὐλογήσει τήν ἐργασίαν μας καί ἐν Θεσσαλονίκῃ καί ἐν Ἀθήναις καί ἐν Κρήτῃ. Ἔχομεν κατανόησιν καί ἀρκετά κέρδη πνευματικά πού προσέφερε τό ἱεραποστολικόν τοῦτο ταξίδι [...] παρουσιάζονται ἀρκετοί θεολόγοι, πού τίποτε ἄλλο δέν σκέπτονται, παρά γιά δρᾶσιν ἱεραποστολικήν καί εἶναι σύμφωνοι γιά νά προσε-θοῦν μαζί σας» (σ. 208). Ἡ καρποφορία τῆς δράσης του ἐπιβεβαιώνεται ἀπό πολλούς Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας, οἱ ὁποῖοι εἶχαν τακτική ἀλληλογραφία μαζί του (σ. 280).

ἡ συνέχεια στό ἐπόμενο

14. Ἡ φήμη του εἶναι τέτοια πού δέχεται πρόσκληση ἀπό τόν τότε ἀρχιμανδρίτη καί μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Θυατείρων Ἀθηνῶν (Κοκκινάκη) νά ἐπισκεφτεῖ τήν Ἀμερική. Ἰγνατίου, Ὁ Γέροντας, σελ. 282.

ναγόρα (Κοκκινάκη) νά ἐπισκεφτεῖ τήν Ἀμερική. Ἰγνατίου, Ὁ Γέροντας, σελ. 282.

ΕΠΕΝΔΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ ΜΑΣ

Μέ τήν ἐλπίδα τῆς δημιουργίας ἐνός μέλλοντος πού θά εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπό τίς Ὁρθόδοξες χριστιανικές ἀξίες, διοργανώθηκε, γιά δεύτερη χρονιά, ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Ἀκκρας, ἡ Γενική Τακτική Σύναξη τῆς Ὁρθόδοξης Νεολαίας τῆς Γκάνας. Κοντά στά παιδιά κατά τή διάρκεια τῆς Σύνταξης ἦταν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Νάρκισσος.

Στή σύναξη συμμετείχαν 350 παιδιά, γεγονός πού ἐνισχύει τήν θέση πῶς ὅποιος ἐπενδύει στούς νέους, οὐσιαστικά ἐπενδύει στό μέλλον. Ἡ νεολαία στήν Ἀφρική διψᾷ νά μάθει τίς ἀλήθειες τῆς πίστεως. Διψᾷ νά ἀποκτήσει βιώματα προσευχῆς καί ἀληθινῆς σχέσης μέ τό Θεό. Αὐτό δηλώνει ἡ συμμετοχή τῶν νέων στή Σύναξη, τῆς ὁποίας τό πρόγραμμα περιλαμβάνει προσευχή, κατηχητικά μαθήματα, κύκλους μελέτης τῆς Ἀγίας Γραφῆς καί φυσικά πολύ παιχνίδι, στούς μεγάλους καί φιλόξε-νους χώρους τῆς Σχολῆς τοῦ Ἀγίου Πέτρου στό Λάρτε.

Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Ἀκκρας

Ὁ Ἅγιος Τίτος «κοινωνός» καί «συνεργός» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου

Στοὺς πιό στενοὺς συνεργάτες τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἀνῆκε ὁ Τίτος μαζί μέ τόν Τιμόθεο (βλ. «Πάντα τὰ ἔθνη», τ.105/2008, σελ. 12-13).

Εἰδωλολάτρης ἀρχικά ὁ Τίτος, μεταστράφηκε στή χριστιανική πίστη ἀπό τόν μεγάλو Ἀπόστολο τῶν Ἑθνῶν, ὁ ὁποῖος τόν ἀποκαλεῖ γνήσιο παιδί του (Τίτ. 1:4).

Πολλά χρόνια ἀργότερα συναντήθηκαν στήν Ἀντιόχεια. Τότε, γύρω στό 49, ὁ Παῦλος τόν ὁδήγησε μαζί μέ τόν Βαρνάβα (βλ. «Πάντα τὰ ἔθνη», τ. 82/2002, σελ. 8-13) στή Ἱεροσόλυμα, ὅπου πῆραν μέρος στήν Ἀποστολική Σύνοδο (Πράξ. 15:1-31). Ἐκεῖ ὁ Παῦλος παρουσίασε στοὺς Ἀποστόλους τό κήρυγμά του πρὸς τοὺς ἐθνικούς (Γαλ. 2:2). Τά μέλη τῆς πρώτης ἐκείνης Συνόδου – ἡ ὁποία ἀσχολήθηκε μέ τό ζήτημα τῆς περιτομῆς καί γενικότερα τῆς τήρησης τῶν διατάξεων τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου ἀπό τοὺς «ἐξ ἐθνῶν» χριστιανούς – πείσθηκαν ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Παύλου γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τίς «νομικές» ἐντολές καί δέν ὑποχρέωσαν τόν Τίτο νὰ περιτμηθεῖ (Γαλ. 2:3).

Ἀπὸ τότε ὁ Τίτος ἔγινε «κοινωνός» καί «συνεργός» τοῦ Παύλου (Β΄ Κορ. 8:23), τόν ὁποῖο ἀκολουθῆσε στίς ἱεραποστολικές περιοδεῖες του. Μετέφερε στήν Κόρινθο τὴν πρώτη ἐπιστολή του πρὸς τοὺς πιστοὺς τῆς πόλης καί ὀργάνωσε ἐκεῖ τόν ἔρανο πού ἔγινε γιὰ τοὺς φτωχοὺς χριστιανούς τῶν Ἱεροσολύμων (Β΄ Κορ. 8:6). Ὅταν, ὅμως, ὁ Τίτος πῆγε στήν Ἔφεσο γιὰ νὰ ἐκθέσει στὸν Παῦλο, πού βρισκόταν ἐκεῖ, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποστολῆς του, κάποιοι ἰουδαϊζόντες χριστιανοὶ ἱεραπόστολοι προκάλεσαν ταραχές καί διαιρέσεις στήν Ἐκκλησία τῆς Κορίνθου, διδάσκοντας τὴν τήρηση τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου καί ἀμφισβητώντας τό ἀποστολικό κύρος τοῦ φωτιστῆ τῶν ἐθνῶν. Τότε, γύρω στό 55, ὁ Παῦλος τοὺς ἔστειλε μέ τόν Τίτο καί δεύτερη αὐστηρή ἐπιστολή, ἡ ὁποία χάθηκε, προκειμένου νὰ διορθώσει τίς παρεκτροπές. Ὁ Τίτος, πού ἔγινε δεκτός στήν Κόρινθο μέ δέος, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Παύλου ἀλλήλα καί ὡς φορέας ὁ ἴδιος τῆς ἀποστολικῆς αὐθεντίας, κατόρθωσε

νά ἀποκαταστήσει τὴν εἰρήνην, τὴν ἀγάπην καί τὴν ὁμόνοια ἀνάμεσα στοὺς χριστιανούς.

Στό μεταξύ ὁ Παῦλος ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἔφεσο, ὅπου ἔπειτα ἀπὸ τρία χρόνια ἱεραποστολικῆς δραστηριότητος ἡ παραμονή του εἶχε γίνει πολὺ ἐπικίνδυνη, καί πῆγε στήν Τρωάδα, ἐλπίζοντας ὅτι θά συναντοῦσε τόν Τίτο. Ἀλλὰ δέν τὸν βρῆκε ἐκεῖ καί γεμάτος ἀνησυχία ἀναχώρησε γιὰ τὴ Μακεδονία (Β΄ Κορ. 2: 12-13), ὅπου τελικά τόν συνάντησε. Χάρηκε καί παρηγορήθηκε ἀπὸ τίς εὐχάριστες εἰδήσεις πού τοῦ ἔφερε ὁ πιστός μαθητὴς του ἀπὸ τὴν Κόρινθο (Β΄ Κορ. 7:7). Τότε ἔγραψε καί τρίτη ἐπιστολή – εἶναι ἡ Β΄ πρὸς Κορινθίους τῆς Καινῆς Διαθήκης –, τὴν ὁποία ἔστειλε γι' ἄλλη μιὰ φορά μέ τόν Τίτο. Πρόθυμα ξαναπῆγε ἐκεῖνος στήν Κόρινθο μαζί μέ δύο ἀκόμη ἀδελφούς, παρέδωσε τὴν ἐπιστολή τοῦ δασκάλου του καί παρέλαβε τόν καρπὸ τοῦ ἐράνου τῶν Κορινθίων γιὰ τοὺς Ἱεροσολυμίτες πιστοὺς.

Ὁ Τίτος βρέθηκε πάλι μέ τόν Παῦλο στή Ρώμην κατὰ τὴν πρώτη διετὴ φυλάκιση τοῦ Ἀποστόλου στή ρωμαϊκὴ πρωτεύουσα (Πράξ. 28:30). Μετὰ τὴν ἀπε-

λευθέρωσή του, τόν συνόδευσε κατά την επιστροφή του στην Ἀνατολή. Φτάνοντας στην Κρήτη, κήρυξαν τό Εὐαγγέλιο σέ πολλές πόλεις. Ὁ Παῦλος, φεύγοντας ἀπό τό νησί γιά νά συνεχίσει τήν ιεραποστολική περιοδεία του, γύρω στό 63, ἄφησε ἐκεῖ τόν Τίτο γιά νά ὁλοκληρώσει τήν ὁργάνωση τῆς Ἐκκλησίας καί νά ἐγκαταστήσει σέ κάθε πόλη πρεσβυτέρους, σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες του (Τίτ 1:5). Ὁ Τίτος, ὅμως, συνάντησε μεγάλες δυσκολίες, ἰδίως ἀπό τοὺς Ἰουδαίους, γιά τίς ὁποῖες ἔγραψε στόν Παῦλο. Κι ἐκεῖνος τοῦ ἔστειλε τή γνωστή *Πρός Τίτον* καινοδιαθηκική ἐπιστολή, μέ τήν ὁποία τοῦ ὑπενθυμίζει τά ποιμαντικά του καθήκοντα καί τοῦ δίνει διάφορες συμβουλές.

Ὁ Παῦλος ζήτησε ἀπό τόν Τίτο νά πάει νά τόν συναντήσει στή Νικόπολη (Τίτ. 3:12). Ἀπό ἐκεῖ τόν ἔστειλε, γύρω στό 65, σέ νέα ἀποστολή στή Δαλματία (Β΄ Τιμ. 4:10).

Μετά τό μαρτύριο τοῦ Παύλου, ὁ Τίτος ἐπέστρεψε στήν Κρήτη καί μέ ἔδρα τῇ Γόρτυνα διοίκησε σοφά τήν τοπική Ἐκκλησία μέχρι τήν εἰρηνική κοίμησή του σέ βαθιά γεράματα.

Σύμφωνα μέ μεταγενέστερη συναξαριακή παράδοση, στηριγμένη στίς *Πράξεις Τίτου* (5ος – 7ος αἰ.) πού ἀποδίδονται στόν νομικό Ζηναῖ (Τίτ. 3:13), ὁ ἅγιος Τίτος ἦταν ἀπόγονος τοῦ βασιλιᾶ τῆς Κρήτης Μίνωα καί ἀπό πολύ νέος εἶχε δείξει ζωηρό ἐνδιαφέρον γιά τά ἐθνικά γράμματα. Σέ ἡλικία εἴκοσι ἐτῶν ἄκουσε μιά οὐράνια φωνή νά τοῦ ἰλέει: «Τίτε, ἂν θέλεις νά σώσεις τήν ψυχή σου, φύγε ἀπό ὁδῶν, γιατί ἡ εἰδωλολατρική παιδεία σέ τίποτα δέν θά σέ ὠφελήσει». Ἐκεῖνος, ὡστόσο, ἀγνόησε τή φωνή καί συνέχισε τίς μελέτες του.

Πέρασαν ἑπτὰ χρόνια. Μιά μέρα ἄκουσε πάλι μιά φωνή, πού τόν παρακίνησε νά μελετήσει τή Γραφή τῶν Ἑβραίων. Ἄνοιξε, λοιπόν, τήν Παλαιά Διαθήκη κι ἔπεσε πάνω στά ἑξῆς λόγια τοῦ προφήτη Ἡσαΐα: «*Ἐγκαινίζεσθε πρὸς με, νῆσοι. Ἰσραὴλ σώζεται ὑπὸ Κυρίου σωτηρίαν αἰώνιον*» (Ἠσ. 45:16-17).

Τότε ὁ ἀνθύπατος καί διοικητής τῆς Κρήτης, πού ἦταν θεῖος τοῦ Τίτου, ἔχοντας ἀκούσει πολλὰ γιά τά

θαύματα πού ἔκανε ὁ Ἰησοῦς στήν Ἱερουσαλήμ καί σ' ὅλη τήν Παλαιστίνη, ἀποφάσισε νά στείλει ἐκεῖ τόν ἀνηψιό του γιά νά συγκεντρώσει πληροφορίες. Πράγματι, ὁ Τίτος πῆγε στήν Ἱερουσαλήμ, ὅπου ἔγινε μάρτυρας ὄχι μόνο τῶν θαυμάτων τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καί τῶν παθημάτων καί τῆς Σταύρωσης καί τῆς Ἀνάστασης καί τῆς Ἀνάληψής Του, καθὼς καί τῆς καθόδου τοῦ ἁγίου Πνεύματος στοὺς Ἀποστόλους Του τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Πίστεψε, λοιπόν, στόν Χριστό καί συναριθμήθηκε στοὺς πρῶτους ἑκατὸν εἴκοσι πιστοὺς (βλ. Πράξ. 1:15).

Ἔπειτα χειροτονήθηκε ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους καί στάλθηκε στήν Ἱεραποστολή μαζί μέ τόν Παῦλο. Πῆγαν στήν Ἀντιόχεια, στή Σελεύκεια καί στήν Κύπρο. Πέρασαν ὕστερα στήν Πέργη τῆς Παμφυλίας, ἀπ' ὅπου κατευθύνθηκαν στήν Ἀντιόχεια τῆς Πισιδίας καί στό Ἰκόνιο (Πράξ. 13:4, 13-14, 51). Στή συνέχεια πῆγαν στά Λύστρα καί στή Δέρβη (Πράξ. 14:6), ὑπομένοντας διώξεις καί κατατρεγμούς.

Φτάνοντας στήν Κρήτη, ἐπισκέφθηκαν τόν διοικητὴ τῆς Ρουσιτίλου, γαμπρό τοῦ Τίτου, πού προσπάθησε, μάταια ὅμως, νά τοὺς πείσει ὅτι ἔπρεπε νά σταματήσουν τό κήρυγμα ἐναντίον τῶν εἰδωλολατρικῶν θεῶν. Λίγο ἀργότερα ὁ Παῦλος ἀνέστησε τόν γιό τοῦ Ρουσιτίλου, πού μόλις εἶχε πεθάνει, καί ἀπὸ τήν ὥρα ἐκείνη ὁ διοικητής, δείχνοντάς τους μεγάλο σεβασμό, τοὺς ἄφησε νά διαδώσουν τή χριστιανική πίστη στό νησί.

Τρεῖς μῆνες ἀργότερα ὁ Ρουσιτίλος κλήθηκε στή Ρώμη γιά ν' ἀναλάβει τό ὑπατικό ἀξίωμα. Τότε οἱ Ἑβραῖοι προκάλεσαν ταραχές στό νησί. Δέν τόλημψαν, ὅμως, νά βλιάσουν τοὺς δύο Ἀποστόλους.

Ὁ Τίτος, ἀφοῦ παραστάθηκε στόν Παῦλο μέχρι τό μαρτύριό του, φέρεται νά ἐργάστηκε γιά τή στερέωση τῆς πίστεως στήν Ἑλλάδα καί στίς Κολοσσές, προτοῦ ἐπιστρέψει στήν Κρήτη γιά νά συνεχίσει τόν εὐαγγελισμό τῆς. Μέ χαρά τόν δέχτηκαν οἱ κάτοικοι τοῦ νησιοῦ, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους, ὡστόσο, λήτρευαν ἀκόμα τά εἰδωλά.

→

Ἡ χαριτόβρυτη Κάρα τοῦ ἉγίουΤίτου, ἡ ὁποία φυλάσσεται στόν ὁμῶνυμω Ἱ. Ναὸ στό Ἡράκλειο Κρήτης

“Όταν ὁ Ἅγιος, μέ τήν ἐπὶ κλήση τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, γκρέμισε ἕνα ἄγαλμα τῆς Ἀρτέμιδας, περισσότεροι ἀπὸ πεντακόσιοι εἰδωλολάτρες ἀπαρνήθηκαν τήν πλάνη τους κι ἔγιναν χριστιανοί, φωνάζοντας: «Μεγάλος εἶναι ὁ Θεός τοῦ Τίτου!».

Μέ τά θαύματά του καί μέ τόν λόγον του ὁ Ἀπόστολος στερέωσε τήν ἀληθινή πίστη στήν Κρήτη. Πρὶν ἀποβιώσει, τοποθέτησε ἐννέα ἐπισκόπους στίς μεγαλύτερες πόλεις τοῦ νησιοῦ: τή Γόρτυνα, τή Κνωσό, τήν Ἱεραπύτνα, τήν Κυδωνία, τή Χερσόνησο, τήν Ἐλεῦθερνα, τή Λάμπη, τήν Κίσσαμο καί τήν Κάντανο.

Γύρω στό 105, σέ ἡλικία ἐνενήντα τεσσάρων

ἐτῶν, ὁ Ἅγιος κλήθηκε ἀπὸ τόν Κύριο στά οὐράνια σκηνώματα. Ξαφνικά ἡ κατοικία του γέμισε μ’ ἕνα εὐωδιαστό σύννεφο καί παρουσιάστηκαν πολυάριθμοι ἄγγελοι. Μέ τό πρόσωπο ὀλόλαμπρο ὁ Τίτος παρέδωσε τήν ψυχή του στόν Θεό, λέγοντας: Κύριε, κράτησα τήν πίστη καί στερέωσα τόν λαό Σου στόν φόβο Σου. Δέξου τώρα τό πνεῦμα μου.

“Όταν τό τίμιο σῶμα του, ντυμένο στά λευκά, ὀδηγοῦνταν γιά ἐνταφιασμό, πολλοί εἰδωλολατρικοί ναοί γκρεμίστηκαν. Πάνω ἀπὸ τόν τάφο του πολλοί ἄρρωστοι καί δαιμονισμένοι θεραπεύθηκαν.

Μ.Σ.Π.

Ο ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤΗ ΒΕΝΑ – ΛΕΚΑ

Μετά ἀπό πολὺ ὥρο καί κοπιαστικό ταξίδι μία ὁμάδα συνεργατῶν τῆς Ἱεραποστολῆς, φτάσαμε στή Βενα – Λεκα τοῦ Κεντρικοῦ Kasai. Τήν ὁμάδα ἀποτε-

ἽΟ Ἵναός τοῦ Ἀγίου Νικολάου στή Βενα - Λεκα πρὶν τίς ἐργασίες ἀνακαίνιστίς του (πάνω) καί μετά τήν ὀλοκλήρωσή τους (κάτω)

λοῦσαν ὁ Ἄρχιμ. Θεοδόσιος Τσιτσιβός, Πατριαρχικός Ἐπίτροπος τῆς Κανάγκας καί Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κινσάσας, μέ τοὺς Ἄρχιμ. Χαρίτωνα Musungayi καί Πρωτοπρ. Παῦλο Mukengeshayi καθὼς καί ὀρισμένα λαϊκά στελέχη.

Πρῶτος σταθμός τοῦ προορισμοῦ μας ἦταν τό χωριό Nsantu. Συναντηθήκαμε μέ τοὺς ντόπιους στό Ναό - χορτοκαλύβα πού εἶναι ἀφιερωμένος στόν Ἅγιο Ἀρσένιο τόν Καππαδόκη. Ἐπικεφαλῆς τῶν πιστῶν ἦταν ὁ τοπικός ἀρχηγός, ὁ ὁποῖος εἶναι Ὁρθόδοξος. Ἡ ὑποδοχή τῶν ἀνθρώπων ἦταν ζεστή καί φιλόξενη. Μέσα στόν ταπεινό αὐτό Ναό, μᾶς ἔψαλαν κάποιοι ὕμνους καί ἐμεῖς τοὺς ἀπευθύναμε λόγους πνευματικῆς οἰκοδομῆς.

Λίγο ἀργότερα φτάσαμε στήν ἐνορία τοῦ Ἀγίου Νικολάου στή Βενα – Λεκα, ὅπου κι ἐκεῖ τύχαμε συγκινητικῆς ὑποδοχῆς. Οἱ πιστοί μας ἀφοῦ ἔψαλαν ἐκκλησιαστικούς ὕμνους, τραγοῦδῆσαν καί μᾶς προσέφεραν τοπικά προϊόντα. Ἐμεῖς τοὺς μιλήσαμε τονώνοντας τήν πίστη τους. Μεταφέραμε, ἐπίσης, τίς εὐχές τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα καί Πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας κ. Θεοδώρου Β΄ καί τήν εὐλογία τοῦ Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχη μας κ. Νικηφόρου. Τοὺς ἐνημερώσαμε γιά τήν ἀνακαίνιση τοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀγίου Νικολάου, οἱ ἐργασίες τῆς ὁποίας ἤδη ξεκίνησαν. Τή χρηματοδότηση τῆς ἀνακαίνισης ἔχει ἀναλάβει ὁ ὠρητής κ. Κωνσταντῖνος Γαλάνης.

Ἐπὸ τήν Ἱερὰ Μητρόπολη Κινσάσας

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΣΤΟ ΚΟΛΒΕΖΙ

Ὁρθοδοξία χωρίς Μοναχισμό δέν νοεῖται. Εἶναι ἀναμφισβήτητη ἡ ἀξία τῆς προσφορᾶς του στή ζωὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό μέ τόν Μοναχισμό ἀσχολήθηκαν Ἅγιες Οἰκομενικές καί Τοπικές Σύνοδοι καί κατέστη «ἔργον Θεῖον» καί «καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἀναμφίβοη, ἐπίσης, εἶναι ἡ ἀξία του στήν Ἱεραποστολή.

Ὁ Μοναχός προσφέρει πολλή στήν «ταλαιπωρημένη» Κοινωνία μας, μέ τήν ἀσίγητη λατρεία τοῦ Θεοῦ στά Μοναστήρια καί μέ τήν ἐπανάληψη τῆς εὐχῆς: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλθέσόν μας» στήν καρδιά του. Οἱ Μοναχοί, μπορούμε νά ποῦμε ὅτι εἶναι Ἱεραπόστολοι, ἀκόμη καί ἐκεῖνοι πού δέν βγαίνουν ἀπό τό Μοναστήρι τους.

Μέ τήν ἀδιάλειπτη προσευχή καί τήν ἐπανάληψη τῆς εὐχῆς, ἀσκοῦν ἱεραποστολικό ἔργο, βοηθώντας τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων νά σωθοῦν.

Ποῦ ὑπῆρξε Μοναστήρι καί δέν ἔγινε πόλος ἑλξης τῶν ἀνθρώπων; Ποῦ ὑπῆρξε ἐρμηίτης καί δέν ἔφθασαν ὡς ἐκεῖ πλήθη ἐπισκεπτῶν, πού ζητοῦν εἴτε «λόγον παρακλήσεως» εἴτε καί μόνη τῇ θεᾷ τοῦ προσώπου του; Ἄς μή λέγει πολλή. Τό φῶς του ἀκτινοβολεῖ καί ἀγιάζει. Ὑπάρχει ἡ σιωπηλή εὐγλωττία τοῦ ἁγίου βίου.

Ὁ Μοναχός εἴτε σιωπᾷ, εἴτε κρύπτεται, εἶναι τό πλέον κραυγαλέο «κήρυγμα». Κήρυγμα ὄχι λόγων, ἀλλῆ ἔργων. Ἐργων συγκλονιστικῶν πού καταδιώκουν. Μέ τό παράδειγμά του εἶναι σαλπικτής τῆς αἰωνιότητος, ὁδοδείκτης τοῦ Οὐρανοῦ, εἶναι ἱεροκήρυκας καί Ἱεραπόστολος.

Ὅλα τά ἀνωτέρω ὁ μακαριστός Ἡγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἀρχιμ. Γεώργιος Καψάνης τά γνῶριζε, τά ζοῦσε καί τά ἔγραψε: «Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι ἀπό τά μοναστήρια ἐξεπήγασαν ὅλοι αἱ ἱεραποστολαί καί μοναστήρια ἱδρυον, ὅπου μετέβαινον οἱ ἱεραπόστολοι»¹.

Τό Νοέμβριο τοῦ 2006 ὁ π. Γεώργιος μᾶς ἔδωσε εὐλογία - ἐντολή νά τελήσουμε ἕνα Σαρανταλείτουργο

Ἱερός Ναός τῶν Ἀγίων Δώδεκα Ἀποστόλων

Τό Μοναστήρι, πίσω ἀπό τόν Ἱερό Ναό, δεξιά ὁ Ἐλλ. ξενώνας

γο στό μετόχι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, στόν Ἅγιο Γεώργιο Θεσσαλονίκης, μέ σκοπό τά «ἔσodά του» νά χρησιμοποιηθοῦν γιά τήν ἱδρυση ἀνδρικής Ἱερᾶς Μονῆς στό Κολβεζί τοῦ Kongo.

Τό Σαρανταλείτουργο πραγματοποιήθηκε τόν Ἰανουάριο-Φεβρουάριο τοῦ 2007 καί ἀπέφερε πολλῆς εὐλογίας, ἐνῶ οἱ συγκινητικές προσφορές τῶν φιλομονάχων πιστῶν συνεχίστηκαν κατά διαστήματα καί στά ἐπόμενα χρόνια.

Ὁ Ἀγιασμός γιά τό θεμέλιο λίθο τελέστηκε ἀπό τόν Θεοφιλέστατο Ἐπίσκοπο Κολουέζι κ. Μελέτιο Γρηγοριάτη (νῦν Σεβ. Μητροπολίτη Κατάνγκα) τό Σεπτέμβριο τοῦ 2009 καί τό 2013 ἀποπερατώθηκαν οἱ περισσότερες τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Τήν

1. Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, Θέματα Ἐκκλησιολογίας καί Ποιμαντικῆς, Ἐκδόσεις «Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1975, σελ. 187.

Ὁ πρῶτος Ἀδελφός τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μοναχὸς Γεώργιος

Μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ

ἡγουμενία τῆς νέας Μονῆς ὁ πατήρ Γεώργιος τὴν ἀνέθεσε στὸν ἅγιον Ἱερομόναχο π. Βαρνάβα Γρηγοριάτη καὶ πρό τῆς ἀναχωρήσεώς του, τὴν 4^η Νοεμβρίου 2013, τὸν εὐλόγησε, δίνοντάς του ἐμπνευσμένες συμβουλές καὶ τίς ἅγιες καὶ συγκινητικές εὐχές του.

Ἡ Ἐνθρόνισή του πραγματοποιήθηκε τὴν 21^η Ἀπριλίου 2014 ἀπὸ τὸν Σεβασμιώτατο κ. Μελέτιο, ἀφιερώνοντας τὴν Μονὴ στοὺς Ἀγίους Δώδεκα Ἀποστόλους. Τὴν 14^η Φεβρουαρίου 2017 ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρος, κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸ Kolwezi, περικαρῆς γιὰ τὴν ἵδρυση τῆς πρώτης Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Πατριαρχείου, ἔδωσε τὴν Πατριαρχική του εὐλογία στὸν Ἠγούμενό της καὶ

ἐτέλεσε Ἀγιασμό. Ἦδη ἡ Ἱερά Μονὴ λειτουργεῖ κατὰ τὸ ἀγιορείτικο τυπικὸ μ' ἓνα γηγενὴ Μοναχὸ καὶ ἑπτὰ δοκίμους.

Ὁ Ἀρχιμ. Γεώργιος Καψάνης μετεῖχε στὴ Θεία ζωὴ καὶ ἀγάπη καὶ ἔχοντας τὴν «καλὴν ἀλληλοΐωσιν», εἶχε ἀποδεχθεῖ τὸ παγκόσμιο ὄραμα καὶ τὴν ἀποστολικὴ εὐθύνη τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὸ σύγχρονο κόσμῳ σχετικὰ μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...» (Ματθ. κη', 19). Γι' αὐτὸ θεωροῦσε ὅτι «Ἱεραποστολὴ εἶναι ὁ εὐαγγελισμὸς τῶν μηδέποτε διατελεσάντων Χριστιανῶν, ὅπως καὶ ὁ ἐπανευαγγελισμὸς τῶν ὀνόματι μόνον ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν»² καὶ τὴν ἐβλέπε ὡς ἀνάγκη τῆς ἐνωμένης μὲ τὸν Χριστὸ ψυχῆς, κατὰ τὸ Παῦλειο: «Ἐάν εὐαγγελίζωμαι... ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται...» (Α' Κορ. θ', 16).

Καὶ δὲν μποροῦσε ὁ π. Γεώργιος νὰ δώσει «ὑπνον τοῖς βλεφάροις καὶ νυσταγμόν τοῖς κροτάφοις του», προκειμένου νὰ συμβάλῃ στὸν εὐαγγελισμὸ τῶν ἀδελφῶν μας, τῶν εὐρισκομένων ἐγγύς, ἀλλὰ καὶ τῶν μακράν, στὸ Kongo. Ἔτσι ὅταν ὁ ἀείμνηστος Ἱερομόναχος π. Κοσμάς Γρηγοριάτης (Ἀσθλινίδης) τοῦ ζήτησε, τὸ 1978, νὰ ἐγκρίνει τὴ συμμετοχή του στὴν Ἱεραποστολὴ τοῦ Kolwezi, πρωτοτύπησε ὡς Ἠγούμενος τοῦ Ἀγίου Ὑρους καὶ ἀποδέχθηκε ἀμέσως τὴν πρότασή του, λέγοντάς του: «Σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (Λουκ. θ', 60) στοὺς ἀδελφούς μας στὸ Kongo. Καὶ μὲ ἀφορμὴ αὐτὸ τὸ γεγονός ὁργάνωσε τὸ Ἱεραποστολικὸ Κλημάκι τῆς πόλεως Kolwezi, τὸ ὁποῖο κατεύθυνε ἀνελλιπῶς μέχρι τῆς τελευτῆς του. Τὰ ἴδια λόγια εἶπε καὶ στὸν διάδοχό του π. Κοσμά τὸν Ἱερομόναχο π. Μελέτιο τὸ 1989 καὶ πρόσφατα στὸν Ἱερομόναχο π. Βαρνάβα, ἀποστέλλοντάς τον δι' ἀνάληψη τῆς Ἠγουμενίας: «Διάγγελλε καὶ μεταφύτευσε στὴν Ἀφρικανικὴ γῆ τὸ πνεῦμα, τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ζωὴν τοῦ Ἀγίου Ὑρους»!

Ἡ ἱστορία τῆς σύγχρονης Ἱεραποστολικῆς ἐποχῆς πολλὰ θὰ καταγράψει γιὰ τὴν προσφορά τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου στὸ Kongo καὶ ἰδιαίτερα τοῦ πρωτεργάτη τῆς ὁλῆς θεόπνευστης αὐτῆς δραστηριότητος τοῦ Ἠγουμένου Ἀρχιμ. π. Γεωργίου.

2. Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου, Θέματα Ἐκκλησιολογίας καὶ Ποιμαντικῆς, Ἐκδόσεις «Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1975, σελ. 182.

Διότι ανανέωσε στην εποχή μας την παλαιά ιεραποστολική τακτική περί ιδρύσεως Ἱερῶν Μονῶν ἀπό τούς σύγχρονους ιεραποστόλους.

Πόσο θαυμαστό καί θεάρεστο ἔργο θά εἶναι, ἐάν ἡ ανανέωση αὐτῆς τῆς τακτικῆς πραγματοποιεῖται καί ἀπό ἄλλης Ἱερῆς Μονῆς –ἀνδρικές καί γυναικεῖες– οἱ ὁποῖες θά ἐπιτρέπουν σέ ὁρισμένα μέλη τους (πού θά τό ἐπιθυμοῦν), νά μονάσουν –συνεχίζοντας τόν ἁγιασμό τους– σέ κάποιο («ἀδελφόν») Μοναστήρι τοῦ ἐσωτερικοῦ, πού ἐρημώθηκε γιά διάφορους λόγους, ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ, στήν Ἱεραποστολή! Αὕτη ἡ πράξη (γιά τό «μητρικό» Μοναστήρι) θά ἀποτελεῖ τή σπουδαιότερη, τήν πιό θεάρεστη ἐλθενοσύνη (ὡς πνευματική ἐλθενοσύνη) πρὸς ὅλους τούς πιστοὺς ἀδελφούς τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὡς ἐπὶ θά ἀποδεικνύεται, κατὰ τὴν ταπεινὴν μας γνώμη, ἡ πραγματικὴ μας πίστη καί στήν ἐντολή τοῦ Κυρίου: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη...» καί στήν προσφορά τοῦ Μοναχισμοῦ. Ἡ ἀναγκαιότητα αὕτη ἐπαληθεύεται

καί μέ τὴν ἱδρυση τῶν 17 Μοναστηριῶν στὴ Βόρεια Ἀμερική.

Λένε, μερικοί, «ὅταν ἡ αὐλή σου διψᾷ, μὴ ρίχνεις τὸ νερὸ ἔξω». Ὅμως, ἀδελφοί μου, δέν πρέπει νά ξεχνᾷμε ὅτι ἡ αὐλή μας δέν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν αὐλή τοῦ Χριστοῦ καί σύμφωνα μέ τὴν Ὁρθόδοξη διδασκαλία καί λατρεία, ἡ αὐλή αὕτη εἶναι ὁ κόσμος ὁλόκληρος!

Ὅλα τ' ἀνωτέρω, ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος τὰ ὁραματίστηκε, τὰ ἔζησε καί τὰ ἐφάρμοσε «ἐν λόγοις καί ἔργοις».

Εὐχή μας, λοιπόν, καί ἡ εὐχή ὁλῶν τῶν ιεραποστολικῶν κλημακίων –ὄσων ἀδυνατοῦν νά βροῦν Μοναχοὺς καί Μοναχές γιά ἱδρυση στὴ Μητρόπολή τους δύο Μοναστηριῶν– πρέπει νά εἶναι ὁ ἀείμνηστος καί μακαριστὸς Ἡγούμενος Ἀρχιμ. π. Γεώργιος Καψάνης νά βρεῖ μιμητές.... Γένοιτο!

π. Γεώργιος Σ. Κουγιουμτζόγλου
Πρεσβύτερος – Ταξίαρχος ἐ.ἀ.

Τὴν 6η Σεπτεμβρίου 2018, ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μηρανζαβίλ καί Γκαμπόν ἀπέστειλε πρὸς τούς περὶ τοῦ τετρακοσίου κρατουμένους τῶν φυλακῶν τῆς

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΑΓΑΠΗΣ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΟΥ ΡΟΙΝΤΕ-ΝΟΙΡΕ

συμπρωτεύουσας Pointe-Noire, διὰ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Αἰδεσιμ. Πρωτοπρεσβ. π. Μαξίμου Ουμπα καί τοῦ ὑπευθύνου γιά τό ποιμαντικὸ ἔργο σὺν ὡς ἄνω σωφρονιστικὸ κατάστημα, Ἱεροῦ Διακόνου π. Στεφάνου Andzembe, ἱκανὴ ποσότητα ἄρτου, τροφίμων καί ἀναψυκτικῶν.

Γιά αὐτὴ τὴν προσφορά ἀγάπης καί γιά τὴν διαρκῆ πνευματικὴ καί ὑλικὴ συμπαράσταση πρὸς τούς κρατουμένους ἀδελφούς ὁ Ἀστυνομικὸς Διοικητὴς κ. Florent Octave Marius Obonga, Διευθυντὴς τοῦ σωφρονιστικοῦ καταστήματος, ἐξέφρασε εὐγνώμονες εὐχαριστίες πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτη κ. Πατελεήμονα καί τὴν τοπικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Σημειώνεται ὅτι ὁ Ἱεροῦ π. Στέφανος Andzembe εἶναι ὁ πρῶτος Ὁρθόδοξος κληρικός, ὁ ὁποῖος μέ πρωτοβουλία καί εὐλογία τοῦ ἐπικώριου Ἐπισκόπου, ἀσκεῖ συστηματικῶς ποιμαντικὸ ἔργο στοὺς φυλακισμένους, κατόπιν σχετικῆς ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης τῆς χώρας.

Ἀπὸ τὴν Ἱερά Μητρόπολιν Μηρανζαβίλ καί Γκαμπόν

Έργο ζωής ή 'Ορθόδοξη Ίεραποστολή στην 'Αφρική

Ήμερίδα από τους Γιατρούς της 'Αγάπης

Τό Ίδρυμα «Λειτουργοί Υγείας της 'Αγάπης» της Ίερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος, μέ τήν εὐκαιρία τῆς μνήμης τοῦ Ἀγίου Λουκᾶ τοῦ Ἱατροῦ, πραγματοποίησε Ἡμερίδα, μέ θέμα «Ἡ Ἱατρική στό χώρο τῆς Ίεραποστολῆς στήν Ἀφρική». Προηγήθηκε θεία Λειτουργία στό Παρεκκλήσιο τῆς Παναγίας Γλυκοφιλοῦσης, ἱεουργοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη κ. Ἰγνατίου.

Στήν Ἡμερίδα, στήν ὁποία παρέστησαν ἱατροί, νοσηλευτές, φαρμακοποιοί, ὁδοντίατροι, φοιτητές τῆς ἱατρικῆς καί τῆς νοσηλευτικῆς, μίλησαν ὁ Ἀρχιμ. Ἐφραίμ Παναούσης, ἀδελφός τῆς Ίερᾶς Μονῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς Ἀττικῆς καί ὁ Ὁμότιμος Καθηγητής Χειρουργικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Παπαγεωργίου.

Στήν ὁμιλία του ὁ π. Ἐφραίμ ἐπεσήμανε ὅτι ἡ ἱεραποστολή εἶναι ἡ διαρκής ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας στόν κόσμο. Ὁ π. Ἐφραίμ, πού δραστηριοποιεῖται στήν Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή στήν Οὐγκάντα, μία χώρα πού ὑπέφερε πολλὰ ἀπό τοὺς λευκοὺς, ἀναφέρθηκε στίς ἐμπειρίες του ἀπό τό ἱεραποστολικό ἔργο πού ἐπιτελεῖται ἐκεῖ καί ἀπό τόν συγχρωτισμό του μέ τοὺς ντόπιους, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν τήν Ἑλλάδα μέσα ἀπό τήν Βίβλο, γι' αὐτό ἐκτιμοῦν ἰδιαίτερος τοὺς Ἑλλήνες. Ὁ π. Ἐφραίμ ἀναφέρθηκε στό πολύ χαμηλό ὑγειονομικό ἐπίπεδο τῆς χώρας, στήν ἔξαρση τοῦ AIDS καί τῆς ἐλονοσίας, ἀλλὰ καί στά καθημερινά θαύματα τοῦ Θεοῦ, πού συναντᾷ κατά τήν διακονία του ἐκεῖ. Τόνισε ὅτι τό ἱεραποστολικό ἔργο δέν ἐξαντλεῖται μόνο στήν προσφορά τῆς Εὐαγγελικῆς ἀλήθειας, ἀλλὰ καί στήν ἐμπρακτὴ ἐφαρμογὴ τῆς. Σέ ἄλλο σημεῖο ἐπεσήμανε ὅτι δέν μπορεῖ μία Ὁρθόδοξη ἱεραποστολή νά νοιάζεται μόνο γιά τοὺς Χριστιανούς, κάτι πού συμβαίνει στίς ἐτερόδοξες ἱεραποστολές, ἐνῶ παρατήρησε ὅτι ὁ ἱεραπόστολος,

μέσα ἀπό ἔργο του, γίνεται ἀληθινός καί καλύτερος Χριστιανός.

Ἀκολούθησε ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Γεωργίου Παπαγεωργίου, ὁ ὁποῖος, μέσα ἀπό τήν προβολὴ διαφανειῶν, ἀναφέρθηκε στίς ἐθελοντικές ἱατρικές ὑπηρεσίες πού προσφέρει, μέ ὁμάδα ἱατρῶν ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, στὰ νοσοκομεῖα πού ἱδρυσαν στήν Οὐγκάντα καί Τανζανία.

Τὴν Ἡμερίδα ἔκλεισε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἰγνατίος, ὁ ὁποῖος εὐχαρίστησε τοὺς ὁμιλητές, ἐνῶ ἰδιαίτερος ἀναφέρθηκε στοὺς πολυχρόνιους πνευματικούς του δεσμούς μέ τόν π. Ἐφραίμ. Κατέθεσε δέ τὴν βούληση τῆς Τοπικῆς μας Ἐκκλησίας νά ἀναλάβει ἐνεργότερο ὑποστηρικτικό ρόλο στίς ἱεραποστολικές προσπάθειες στήν Ἀφρική, μέσα ἀπὸ τοὺς Γιατροὺς τῆς Ἀγάπης καί πάντα ὑπὸ τὴν σκέπη τοῦ παλαιφάτου Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

Στό τέλος τῆς Ἡμερίδας, ὁ Σεβασμιώτατος εὐλόγησε τίς ἱατρικές στολές ἐνώπιον τεμαχίου τοῦ Ἱεροῦ Λειψάνου τοῦ Ἀγίου Λουκᾶ τοῦ Ἱατροῦ, σέ εἰδικὴ τελετὴ στό Παρεκκλήσιο τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου.

Ἀπὸ τὴν Ίερά Μητρόπολη Δημητριάδος

«τῶν δέ μαθητῶν καθὼς νύπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς... ἀδελφοῖς»

(Πράξ. ια' 29)

Ἀπό 01-04-2018 ἕως 31-06-2018 προσεφέρθηκαν στὸ Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τὰ παρακάτω χρηματικά ποσά γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ἀπὸ τοὺς:

Zucchini Marko 18,70 • Ἀγγελόπουλο Πελοπίδα 30 • Ἀδελφὸ Π. 100 • Ἀθανασίου Γλυκερία 5 • Ἀλεξάνδρου Ἰωάννη 100 • Ἀναργύρου Σοφία 10 • Ἀνδρεάδη Δημοσθένη 50 • Ἀνδριανὸ Εὐάγγελο 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1808) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1093) 50 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1789) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1409) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1494) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1506) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1517) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1518) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1520) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1522) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1410) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1415) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1416) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1418) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1419) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1420) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1421) 30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1423) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1424) 110 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1425) 6 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1427) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1429) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1430) 200 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1432) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1433) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1434) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1443) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1450) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1453) 60 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1457) 40 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1458) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1462) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1463) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1464) 5 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1468) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1469) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1471) 72,14 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1473) 12 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1475) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1476) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1484)

30 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1489) 300 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1797) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1793) 400 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1842) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1844) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1847) 15 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1850) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1866) 40 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1868) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1872) 10 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2206) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2221) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2224) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2226) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1832) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1812) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2201) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1302) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2225) 150 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1472) 50 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1454, 1864, 2198) 90 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1653) 300 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 2478) 20 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1499) 100 • Ἀνώνυμο (Α.Α. 1791) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1500) 500 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1482, 1483) 100 •

Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1851) 100 • Ἀνώνυμο (Γ.Ε. 1598, 1857, 2220) 150 • Ἀποστόλου Ἀθηνᾶ 860 • Ἀραμπατζῆ Κυριάκο 100 • Ἀραμπατζίδου Σταυρούλα 300 • Ἀρμῆ Ἑλένη 16 • Αἰβαζάκη Νίκη 50 • Βαλλιανᾶτο Παράσχο 20 • Βασιλοπούλου Σοφία 60 • Βαταβαλῆ Ἀνδρέα 10 • Βατίδου Ἑλένη 30 • Βέττα Γεωργία 60 • Γαυρίδου Σοφία 100 • Γεωργοτὰ Γεράσιμο 80 • Γιαμνιαδάκη Νικόλαο 200 • Γιαννακοπούλου Ἑλένα 50 • Γιαννοπούλου Παναγιώτα 242 • Γκότση Χρῆστο 30 • Γκριλῆ Ἀθανάσιο 20 • Γραμματικοῦ Σουλιτάνα 50 • Δανιηλίδη Χρῆστο 5 • Δεληγιάννη Χριστόδουλο 10 • Δημητρίου Νίκη 40 • Διαπετὴ Ἰωάννη 20 • Δούγαλη Παναγιώτη 50 • Δρακάκη Μαῖ. 150 • Δρακουλάκη Μενέλαο 100 • Ἐκδόσεις «ΨΥΧΟΓΙΟΣ» 200 • Ἐπίσκοπο Ἑλευσίνος κ. Δωρό-

Ὁμαδική βάπτισμα στὰ νησιά Φίτζι

Στίς καθημερινές κοπιώδεις ἐργασίες τῆς οἰκογένειας στήν Ἀφρική συμμετέχουν ἀκόμη καί τὰ μικρά παιδιά

τρίου Ἀπόστολο 100 • Παπαδοπούλου Ἄννα 10 • Παπαθανασίου Ἀναστάσιο 20 • Παπακωνσταντίνου Αἰμιλία 15 • Παπακωνσταντίνου Β. Νικόλαο 25 • Παπασπυροπούλου Μέλπω 20 • Παπαστεργίου Δημήτριο 100 • Παπαϊωάννου Ἀγγελική 50 • Παρασκευοπούλου Ἀθηνά 150 • Παρτάλη Ἐλισάβετ 30 • Πασχαλίδη Ἀναστάσιο 20 • Πατούνα Ἑμ. 120 • Πάτσι Παναγιώτη 20 • Πατσογιάννη Δημήτριο 100 • Παχιαδάκη Νικόλαο 20 • Πετρόπουλο Φώτιο 50 • Πισάκη Ἀλεξάνδρα 50 • Πουλάκου Βασιλική 15.000 • Προδρομίδου Εἰρήνη 50 • Ρεκάτα Χρήστο 30 • Ρήγκο Ἀριστοτέλη 100 • Ρούσσο Νικόλαο 100 • Σακελλάρη Γεώργιο 200 • Σακιώτη Κων/νο 50 • Σαῖτερη Ἀναστάσιο 10 • Σαράντη Ἄννα 50 • Σαραντόπουλο Βασίλειο 25 • Σιμών Ἑμ. Ἐλένη 30 • Σολδάτο Εὐάγγελιο 50 • Σολωμονίδου Ἀνδρομάχη 60 • Σταματοπούλου Ρούσσο Ἄρτεμις 60 • Στυλιανίδη Ἀνδρέα 50 • Σύλλογο Ἑξωτ. Ἱεραποστολῆς Ἰτέας 100 • Σχολή Ἀπολυτρωτική Ὑπ. Θεοτόκου 450 • Ταμαρίδη Σάββα 400 • Ταναϊτζόγλου Εὐάγγελιο 30 • Τζεμανάκη Ἀρτέμιο 40 • Τζήμα Ν. Δημήτριο 300 • Τζιντζιο Γεώγιο 40 • Τζιντζιο Ὀλγα 30 • Τζουανάκη Εὐσεβεία 40 • Τραίκου Κων/να 30 • Τραϊκάνη Σπυρίδωνα 50 • Τσαντήλα Μόκκα Ἀθανασία 30 • Τσελεπατιώτη Εὐαγ. 200 • Τσελιάγκου Λεμπιδάκη Μαθαματένια 50 • Τσίτουρα Ἀπόστολο 40 • Τσοῦλακη Εἰρήνη 20 • Τσουκνίδα Γεώργιο 20 • Ὑφαντή Ἰωάννη 10 • Ὑφαντή Ἰωάννη 60 • Φανφάρα Δημήτριο 50 • Φαροπούλου Εἰρήνη 50 • Φάτσι Εὐαγγελία 20 • Φιλ. Σωματεῖο «Ο ΑΓ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ» 400 • Φούγια Κων/νο 300 • Χαλκιά Ἀσημίνα 10 • Χαραλαμπίδου Θεοδόσιο 70 • Χατζηαλεξάνδρου Ἀλεξάνδρου 20 • Χατζηκυριακοῦ Βασ. 50 • Χατζηπαῦ Παῦλο 120 • Χριστόπουλο Παν. 100 • Χρυσικοπούλου Ἐλένη 50 • Χρυσό Μιχ. Παῦλο 50 • Ψαρογιώργου Μαγκλάρη Παναγιώτα 50 • Ψυχογιό Δημήτριο 20.

Ἐπιμέλεια: Εὐάγγελος Δ. Ζουρδούμης

Θεο 20 • Εὐαγγελιάτου Βασιλική 20 • Εὐθυμίου Γεώργιο 100 • Ζαφειρόπουλο Χρήστο 85 • Ζέρβα Νικ. Δημ. 50 • Ζουμπουλόγλου Χρυσανθή 50 • Ζυγούρα Ἀνδρέα 15 • Ζωχοῦ Δέσποινα 100 • Ἰουχαστήριο «ΟΙ ΑΓ. ΘΕΟΔΩΡΟΙ» 30 • Θαλασέλη Παναγιώτη 200 • Θεοδωράκη Ζωζώ 50 • Ἰφιγένεια μοναχή 50 • Κακαράτζα Ἀντώνιο 30 • Καθογιάννη Μακρίνα 20 • Καλόξυλο Εὐάγγελιο 100 • Καντιδάκη Ἰωάννη 90 • Κάππη Ἀναστασία 80 • Καραβάνη Εὐστράτιο 60 • Καραγιάννη Ἐλπίς 100 • Καρανικόλα Β. Παναγιώτα 20 • Καραπάνο Παν. Κων/νο 15 • Καρατάσιου Ἀννούλα 100 • Κασνακίδη Νικόλαο 20 • Κατηκ. Σχ. Ι.Ν. Ἀγ. Ἐλευθερίου 200 • Κατσαρού Χριστίνα 30 • Κορίκη Μάχη 60 • Κούγια Αἰκατερίνη 30 • Κούλη Ἀγάπη 240 • Κουντούρη Γεώργιο 100 • Κουπαράνη Στέργιο 46 • Κουράφα Χριστίνα 150 • Κουτσογιάννη Δ. 120 • Κρουσάλη

Δέσποινα 135 • Κωνσταντινίδου Ἐλεοῦσα Μαρία 50 • Κωνσταντοπούλου Βούλα 40 • Λεβessa Νικόλαο 100 • Λιβιεράτου Δημήτρα 50 • Μακροπούλου Ἐλένη 50 • Μανθόπουλο Κων/νο 1.000 • Μαντούβαλο Παναγιώτη 5 • Μαρκόγλου Μαρία 15 • Μαυροπούλου Αἰκατερίνη 100 • Μαϊλακάκη Νομική 30 • Μιχαήλ Χριστόδουλο 1.000 • Μονή Εὐαγγελισμοῦ 50 • Μορφωνιό Κων/νο 50 • Μοσκοφίδου Εὐαγγελία 30 • Μπάμπη Παναγιώτα 50 • Μπέτσι Νικόλαο 1.000 • Μπίκα Αἴγλη 50 • Μπουζάνη Σοφία 30 • Μπουκάλη Βούλα 10 • Μπούνια Ἀλίκη 5 • Μπουσμπούρα Περ. 80 • Ναός Ἀγίας Σκέπης 200 • Ναός Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου 800 • Οἰκονόμου Εὐάγγελιο 100 • Ὁρφανοῦ (Τακτικοῦ) Ἀνδρομάχη 5 • Οὐγιαρόγλου Γεωργία 10 • Πάλλη Νεκταρία 40 • Πανουτσοπούλου Καίτη 50 • Πανταζόπουλο Στ. 100 • Παπαδημη-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λίγες σκέψεις...	2
Περιηγητής	
Καλό ταξίδι «Ταξιδευτή»...	3
Πρωτ. Ἀντώνιος Χρήστου	
Ἡ “Ἡμέρα τοῦ Παιδιοῦ τῆς Ἀφρικῆς” στή Σιέρα Λεόνε	7
Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Γουινέας	
Ἡ χειροτονία τοῦ νέου Μητροπολίτη Νέας Ζηλανδίας κ. Μύρων	8
Ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο	
Ἡ ιεραποστολική διάσταση τοῦ κηρύγματος	11
† Ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος	
Δύο νέες χειροτονίες στό Κολουέζι	13
Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κατάνγκας	
Μεταπτυχιακές σπουδές στήν Ἱεραποστολική	14
Εὐαγγελία Βουλγαράκη	
Ὁ Ἅγιος Γέροντας Ἀμφιλόχιος Μακρῆς	16
Νικόλαος Τσιρέβελης	
Ἐπενδύοντας στή νεολαία μας	21
Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Ἀκκρας	
Ὁ Ἅγιος Τίτος «κοινωνός» καί «συνεργός» τοῦ Ἀποστόλου Παύλου	22
Μ.Σ.Π.	
Ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Νικολαίου στή Bena - Leka	24
Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Κινσάσας	
Τό ἱστορικό τῆς ιδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς στό Kolwezi	25
π. Γεώργιος Κουγιουμτζόγλου	
Προσφορά ἀγάπης στίς φυλακές τοῦ Pointe - Noire	27
Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Μπραζαβίλ καί Γκαμπόν	
Ἔργο ζωῆς ἡ Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή στήν Ἀφρική	28
Ἀπό τήν Ἱερά Μητρόπολη Δημοτριάδος	
Δωρητές	29
Εὐαγγέλιος Δ. Ζουρδούμης	

Ἐξώφυλλο - Ὁπισθόφυλλο: Αὐθόρμητη ἔκφραση παιδικῆς χαρᾶς καί διασκέδασης μικρῶν Ἀφρικανόπουλων

Πάντα τά ἔθνη

ΒΡΑΒΕΙΟ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

Ἔτος ΑΖ΄, τεῦχος 147, Ἰουλ. - Αὐγ. - Σεπτ. 2018
Τριμηνιαῖο ἱεραποστολικό περιοδικό
ΚΩΔΙΚΟΣ 3536

* Πληροφορεῖ μέ τρόπο υπεύθυνο γιά τίς ὀρθόδοξες ἱεραποστολικές προσπάθειες ἀνά τόν κόσμον.

* Ἐνημερώνει πάνω στήν πολύμορφη πραγματικότητα τοῦ κόσμου, πού περιλαμβάνει τόσα ἔθνη μέ ποικίλα προβλήματα καί χαρίσματα.

Ἰδιοκτητής: Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος - Ἰωάννου Γενναδίου 14 - Ἀθήνα 115 21.

Ἐκδότης-Διευθυντής: Ὁ Ἐπίσκοπος Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελος, Γενικός Διευθυντής τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἰασιῶν 1, 115 21 Ἀθήνα.

Ἰδρυτής: Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων καί πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιος. Διετέλεσε Διευθυντής κατά τά ἔτη 1981-1992.

Υπεύθυνος ὕλης: Εὐάγγελος Ν. Μαρινόπουλος.

Σύνταξη - Ἐπιμέλεια ἐκδόσεως: Γραφεῖο Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἐπιστολές - Ἐμβάσματα: «ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ» Ἀποστολική Διακονία, Ἰω. Γενναδίου 14 — Ἀθήνα 115 21 — Τηλ. 210-7272.315 - 316. Fax 210-7272.310.

Συνδρομή γιά 1 χρόνο:

Ἑσωτερικοῦ	€ 5
Κύπρου	€ 12
Εὐρώπης	€ 12
Λοιπές χώρες	€ 14
Γιά τούς φοιτητές καί μαθητές:	€ 2,50
Τιμή τεύχους	€ 1,25

* Τό ποσόν τῆς συνδρομῆς ἔχει συμβολικό χαρακτήρα. Δέν ἀποσκοπεῖ μόνο στήν κάλυψη τῶν ἐξόδων ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ, ἀλλά καί στή διαμόρφωση υπεύθυνης ἱεραποστολικῆς συνειδήσεως. Γίνονται δεκτές προαιρετικές προσφορές γιά τήν ἐκδοση τοῦ περιοδικοῦ.

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Χρήστος Κοβαΐος.

Διεύθυνση: Πρωτομαγιάς 3 - 14568 Κρυονέρι Ἀττικῆς

ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ (All Nations)

Year 37, No 147, July.-Aug.-Sept. 2018

The aims of the quarterly magazine "Panta ta Ethni" are:

* To provide information in a responsible way on Orthodox missionary efforts throughout the world.

* To arouse awareness of the multiform reality of the modern world.

Publisher: Bishop of Phanarion Agathangelos, General Director of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Founder: Archbishop of Tirana and all Albania Anastasios Yannoulatos. He was editor during 1981-1992.

Editorial Board: Foreign Mission Office of Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Letters-Remittances: "ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ" (All Nations)

Apostoliki Diakonia, 14, Io. Gennadiou St. — 115 21 Athens — GREECE. Tel. ++3210.7272.315-316.

Subscription for 1 year:

Greece	€ 5
Cyprus	€ 12
Europe	€ 12
Other countries	€ 14

Printed: By Apostoliki Diakonia of the Church of Greece.

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Τμήμα Φωτοστοιχειοθεσίας τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΕΝΤΥΠΟ ΚΑΒΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1/2007 Κ.Ε.Μ.Π. ΚΡ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 01 9036